

Rippikoulun merkitys nuorten uskonnollisuuteen

Ville Haapakoski

Opinnäytetyö, kevät 2014

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) +

kirkon nuorisotyönohjaajan

virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Haapakoski, Ville. Rippikoulun merkitys nuorten uskonnollisuuteen, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pieksämäki, kevät 2014, 47 s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalian koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia, miten rippikoulu muuttaa nuorten uskonnollisuutta. Tarkoitus oli selvittää, onko nuorten uskonnollisuus muuttunut rippikoulua ennen tehdystä kyselystä rippikoulun jälkeen tehtyyn kyselyyn nähden. Opinnäytetyössäni myös selvitin, onko uskonnollisuudella ja rippikoulun kokemuksilla yhteyttä. Tutkin myös perhetaustojen merkitystä nuorten uskonnollisuuteen.

Tutkimukseni oli kvantitatiivinen kyselytutkimus. Kohteena oli 208 Vaasan yläkoulun 8.- ja 9.-luokkalaista. Suurin osa 8.-luokkalaisista ei ollut käynyt vielä rippikoulua. Opinnäytetyötä varten tein kyselylomakkeen ja vastausprosentin parantamiseksi menin itse koulun oppitunnille pitämään kyselyn. Kyselyn teki 208 nuorta ja vastauksia tuli 208 eli vastausprosentti oli 100%. Analyysissä taustamuuttujina olivat sukupuoli, rippikoulun käyminen, perhetaustat ja rippikoulukokemukset. Aineiston syötin SPSS-tilasto-ohjelmaan, jolla tein tutkimuksen taulukot. Kuvioita tein SPSS-tilasto-ohjelmalla ja Excelillä.

Rippikoululla on vaikutusta pieneen osaan rippikoulun käyvistä. Hieman suurempi osa uskoi jumalaan tai korkeampaan voimaan rippikoulun jälkeen. Rippikoulun käymisen jälkeen epävarmuus uskonnollisiin asioihin oli pienempi. Perheiden uskonnollisuudella on merkitystä nuorten uskonnollisuuteen, mutta nuori voi olla uskonnollinen, vaikka perheessä ei uskonnollisuutta ilmenisikään. Rippikoulun kokemuksista päätellen Jumalaan uskovat nuoret viihtyivät rippikoulussa hieman ei-uskovia paremmin.

Asiasanat: rippikoulu, uskonnollisuus, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Haapakoski, Ville.

Confirmation school's consequences on the youth's religiousness. 47 p. 1 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, Spring 2014.

Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services, Option on Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The thesis' purpose was to investigate how confirmation school changes the youth's religiousness. Purpose was to find out in inquiry form if the youth's religiousness changed before confirmation school to after confirmation school. In the thesis a purpose is to find out if there is a connection between religiousness and confirmation school experiences. I also investigated how family affects the youth's religiousness.

My study was a quantitative survey. The object was Vaasa's junior high school's 208 students from classes 8 and 9. Most from the classes 8 haven't been to confirmation school yet. For Thesis I made a questionnaire and for making the answering percentage better I went to the school myself to make to the inquiry. I made the inquiry for 208 youngsters and got answers from 208 so the answering percentage was 100 %. In statistical analysis I used gender, going to confirmation school, family and confirmation school experiences as variables. I input the material to SPSS Statistics and used it to get tables. For figures I used SPSS and Excel.

Confirmation school had a consequence to a small part for those who had gone to confirmation school. After confirmation school the youth believes a little more in God or higher power. And uncertainty to religiousness things was little smaller after confirmation school. Families' religiousness had a consequence for the youth's religiousness but even if the family wasn't religiousness the youth may still be. Judging from the youth's experiences from confirmation school the youth who believed in God had a little better time in confirmation school.

Keywords: confirmation school, religiousness, quantitative research

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 RIPPIKOULU	6
2.1 Rippikoulu nykypäivänä	6
2.2 Rippikoulun säännöt ja rakenne	7
2.3 Rippikoulun historiaa	8
2.4 Nuori rippikoulussa	9
3 USKONNOLLISUUS	10
4 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	11
4.1 Uskonto suomalaisten elämässä	11
4.2 Nuorisobarometri	12
5 TUTKIMUSASETELMA	14
5.1 Tutkimuksen aihe ja tutkimusongelmat	14
5.2 Tutkimuksen kulku	15
5.3 Aineiston keruu	15
5.4 Analysointi	17
6 TUTKIMUSTULOKSET	18
6.1 Nuorten uskonnollisuus	18
6.2 Perhetaustat	25
6.3 Rippikoulun merkitys	27
6.3.1 Rippikoulun merkitys uskonnollisuuteen	28
6.3.2 Rippikoulun merkitys seurakunta-aktiivisuuteen	30
6.4 Rippikoulukokemukset	31
6.5 Tulosten luotettavuus ja eettisyys	33
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	35
7.1 Uskonnollisuus	35
7.2 Perhetaustat	35
7.3 Rippikoulun merkitys	36
8 POHDINTA	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	
LIITE 1: Kyselylomake	

1 JOHDANTO

"Rippikoulu, sehän on vanha perinne." "Minäkin kävin rippikoulun nuorena." "Kyllä rippikoulu kuuluu kasvatukseen." Edellä mainittuja kommentteja kuulee monesti rippikoululaisten vanhemmilta heidän omien lastensa mennessä rippikouluun. Rippikoulun saamat juuret ovat syvällä suomalaisessa perinteessä, ja rippikoulua pidetään osana suomalaista kasvatuserinnettä. Suomessa rippikoulussa käy nuoria enemmän kuin muissa kristillisissä maissa.

Koska rippikoulu tavoittaa niin suuren osan Suomen nuorista, siihen myös panostetaan paljon. Mikään muu seurakunnan työmuoto ei käytä kaikkia seurakunnan työntekijöitä yhtä tehokkaasti kuin rippikoulutyö. Jokainen seurakunnan palvelutyöntekijä, niin papit ja nuorisotyönohjaajat kuin diakoniatyöntekijät ja kanttorit, ovat mukana rippikoulun tekemisessä, joko vetäjänä tai vierailevana opettajana jossain vaiheessa. Myös seurakunnan lähetyssihteerit pääsevät monesti pitämään lähetystyöstä omaa oppituntia rippileirille. Rippikoulujen toteuttamiseen osallistuu vuosittain yhtä suuri osa seurakunnan työntekijöistä kuin ikäluokasta tulee rippikouluun.

Vaikka rippikouluun panostetaan niin paljon monelta eri työlalalta, ja rippikoulu tavoittaa paljon nuoria, toteutuuko rippikoulussa silti sen perimmäinen tehtävä? Vahvistuuko nuoren usko kolmiyhteiseen Jumalaan, kuten rippikoulusuunnitelmassa ohjeistetaan? Vai onko rippikoulusta tullut vain huvitteluviikko kavereiden kanssa kesälomalla tässä maallistuvassa maailmassa?

Opinnäytetyöni on kvantitatiivinen kyselytutkimus, ja sillä pyrin selvittämään, onko rippikoululla merkitystä nuorten uskonnollisuuteen. Aihe on ajankohtainen, koska viime aikoina on kirkosta on erottu paljon, ja viimeaikaisten tutkimusten mukaan uskonnollisuus on katoamassa Suomesta. Aihe on myös omaa tulevaa ammattiani tukeva, ja mahdollisesti saan siitä uusia ideoita tulevaan työhöni. Uskonnollisuuden tutkimuksestani on toivottavasti hyötyä myös Vaasan seurakunnalle, ja he saavat tutkimuksestani ajatuksia, miten hyvin heidän rippikoulunsa koskettaa nuoria uskonnollisesta näkökulmasta.

2 RIPPIKOULU

Rippikoulu on osa kirkon jatkuvaa ja koko elämän kestävää kasteopetusta. Rippikoulun perimmäinen tavoite on, että nuori vahvistuisi siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on kastettu. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 4.) Rippikoulu perustuu Jeesukseen antamaan kastekäskyyn:

"Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kasta heitä Isän ja Pojan ja Pyhän hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti." (Matt. 28:18-20)

Rippikoulun voi käydä monella eri tavalla. Yleisin on leirimuotoinen rippikoulu, jolloin rippikoulu huipentuu yleensä noin viikon mittaiseen leiriin, jonka jälkeen on konfirmaatio. Muuten rippikoulun voi käydä yksityisesti, päivä- tai iltarippikouluna tai jos pitää liikunnasta, voi lähteä liikuntarippikouluun tai vaeltamaan, ja matkailusta pitävillä löytyy myös ulkomailta pidettäviä rippikouluja. On olemassa myös kehitysvammaisten rippikouluja, missä kehitysvammaiset saavat apua heidän tarpeidensa mukaan.

2.1 Rippikoulu nykypäivänä

Rippikouluun kutsutaan kaikki evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvat nuoret sinä vuonna, kun he täyttävät 15 vuotta. Rippikouluun saa tulla, vaikka ei kirkkoon kuuluisikaan. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.) Vuonna 2011 15-vuotiaiden ikäluokasta rippikoulun kävi 86,2 % (Palmu, Salomäki, Ketola & Niemelä 2012, 150). Rippikoulun voi käydä myöhemminkin, jos rippikoulu on jäänyt 15-vuotiaana käymättä, ja myöhemmin haluaa esimerkiksi päästä kirkossa naimisiin. Rippikoulun käytyä on oikeus olla kummina, mennä kirkossa naimisiin ja äänestää seurakunnan vaaleissa, kun on täyttänyt 16 vuotta tai asettua itse ehdolle 18-vuotiaana. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Suomessa rippikouluun osallistuu enemmän nuoria kuin monessa muussa Euroopan maassa. Suomen rippikoulussa nuoria viehättää leirit ja yhteishenki. Suomessa rippikou-

lun käy 15-vuotiaiden ikäluokasta vuosittain 80–90 %, kun taas esimerkiksi Tanskassa ja Norjassa ikäluokassa rippikoulun käy noin 70 %. Rippikoulu myös innostaa nuoria jatkamaan seurakunnan toiminnassa enemmän kuin muissa Euroopan maissa. Suomessa isoskoulutukseen lähtee noin puolet rippikoululaisista, kun taas esimerkiksi Tanskassa seurakunnantyössä haluaa jatkaa rippikoulun jälkeen vain kahdeksan prosenttia. (Yle 2009)

2.2 Rippikoulun säännöt ja rakenne

Rippikoulun aiheisiin liittyvän opiskelun laajuus on 80 tuntia. Tämä aika on jaettu seuraavasti: seurakuntayhteys 8–16 tuntia, aloitusjakso 6–12 tuntia, perusjakso 44–56 tuntia, päätös ja konfirmaatioon valmistautuminen 4–10 tuntia. Rippikoulun perusrakenne on joustava ja muunneltavissa, ja se antaa tilaa suunnittelulle ja myös edellyttää sitä. Rippikoulun ajallinen kesto on vähintään puoli vuotta, mikä yleensä huipentuu leirijaksoon, missä vietetään yhdessä työntekijöiden, isoten ja enintään 25 rippikoululaisen kanssa 1–2 viikkoa leirikeskuksessa tai muussa kohteessa. (Rippikoulusuunnitelma 2001.)

Kirkkojärjestyksen (1993) mukaan seurakuntien tulee pitää rippikoulua, jossa nuori perehdytetään kirkon yhteiseen uskoon ja ohjataan elämään seurakunnan yhteydessä. Rippikoulun johtajana on pappi tai lehteri, ja opettajina toimii lisäksi kanttorit, nuorisotyönohjaajat ja muut seurakunnan viranhaltijat, siten kuin seurakunnan oma rippikoulu ohjesääntö määrää. (Kirkkojärjestys 1993.)

Seurakunnilla on omat ohjesäännöt koskien rippikoulua. Rippikoulun malliohjesäännön mukaan rippikoulusta tulisi tehdä kolmivuotinen runkosuunnitelma, rippikoulutyön vuosisuunnitelma ja yksittäisten rippikoulujen toteutussuunnitelmat. Kolmivuotinen runkosuunnitelma ja vuosisuunnitelma liittyvät toiminta- ja taloussuunnitelmaan. Yksittäistä rippikoulua johtava pappi tai lehtori tekee opettajatiimin kanssa yksittäisen rippikoulun toimintasuunnitelman kolmivuotisen runkosuunnitelman ja vuosisuunnitelman pohjalta. (Kirkkohallitus i.a.)

2.3 Rippikoulun historiaa

Rippikoululla on pitkät perinteet, ja vaikka rippikoulu on uskonpuhdistuksen lapsi, ulottuu sen juuret paljon kauemmaksi kirkon aikaisemmassa opetustraditiossa. (Kirkkohallitus i.a.) Ensimmäiset merkit Suomessa uudesta rippikoulusta rippikoulun nimellä löytyy 1730-luvulta Pohjanmaalta. Vuonna 1740 Turun tuomiokapituli määräsi rippikoulun pakolliseksi kaikissa hiippakunnissa. (Seppälä 1998, 41.)

Vaikka rippikoulu oli uudistusvaatimusten kohteena 1800-luvun loppupuolella, saatiin ensimmäinen rippikoulusuunnitelma tehtyä vasta vuonna 1919. Vuonna 1910 piispainkokouksen antaman ohjeen mukaan ehtoollispakko oli poistettu, ja sen kautta rippikoulu katsottiin kuuluvan kasteeseen ja konfirmaation ensimmäiseen ehtoolliseen. (Seppälä 1998, 42.)

Keskustelu rippikoulun uudistumisesta jatkui 1920-luvulla. Oppivelvollisuuslaki vuonna 1921 teki kunnallisen alakansakoulun pakolliseksi, ja yhteiskunta otti vastuun koko alkuopetuksesta. Kirkon alkuopetus oli toiminut myös rippikoulun pohjakouluna, joka jäi lakiuudistusten takia pois. Vuonna 1928 piispainkokous asetti komitean miettimään rippikoulukysymystä koko laajuudessaan. Vuonna 1930 valmistunut komitean mietintö sai piispainkokouksen hyväksynnän 1931, ja ohjeet julkaistiin 1932. Ohjeet toivat toivottua järjestystä rippikoulun ulkoiseen järjestykseen, mutta ohjeista oli unohdettu rippikoulun sisäinen puoli. (Seppälä 1998, 43-45.)

Vuonna 1958 ilmestyneessä komitean aikaansaama "Rippikoulu 1958", jossa oltiin paneuduttu enemmän rippikoulun sisäiseen puoleen, mikä oli vuoden 1932 ohjeistuksesta jäänyt pois. Rippikoulun oppikirjoiksi oltiin mainittu Raamattu ja virsikirja, mutta toivottiin myös uskonopin ja seurakuntatietoisuuden opettamista varten erityistä rippikoulun oppikirjaa. Piispainkokous vuonna 1964 totesi, että kirkolliskokouksen hyväksymä kristinoppi on kirkkolain mukaan koskematon ja varsinainen rippikoulun oppikirja. Sen ohella sai käyttää apukirjoja, mutta apukirjojen tekeminen jätettiin yritteliäisyyden varaan. Ensimmäinen rippikoulun apukirja oli Osmo Alavan ja Kalevi Tammisen tekemä Nuorten rippikouluopas vuonna 1965. (Seppälä 1998 45–47.)

2.4 Nuori rippikoulussa

Rippikoulussa nuori oppii tietämään, mitä usko on, mitä asioita uskoon liittyy, millaiseen Jumalaan kristinuskossa uskotaan, ja jopa miksi monet ihmiset uskovat Jumalaan. Rippikoulussa myös annetaan mahdollisuus hiljentyä Jumalan edessä ja olla vuorovaiikutuksessa hänen kanssaan rukouksen avulla. Mutta uskoon ihmistä ei voi pakottaa. Usko syntyy sydämessä ja on Jumalan aikaansaama salassa oleva asia. Rippikoulussa pyritään luomaan mahdollisimman hyvät puitteet nuorille löytää Jumala, mutta lopullinen päätös on nuorilla itsellään. (Pruuki & Tirri 2004, 35-36.)

Ihmisen uskonnollinen ajattelu kehittyy lapsuudessa ja nuoruudessa. Ranskalainen Deconchy näkee uskonnollisessa ajattelussa kehitysvaiheita. Hänen mukaansa 14-vuotiaan nuoren käsitys Jumalasta alkaa saada abstrakteja piirteitä. Jumalaa ei enää liitetä ihmisenkaltaisiin piirteisiin. Jumalaan liitetään ominaisuuksia, kuten rakkaus tai luotettavuus, jotka herättävät ihmisen kiinnostusta Jumalaan. Rippikoululainen sijoittuu Deconchyn muodostaman luokittelun ja kolmannen vaiheen siirtymäkohtaan. Tästä syystä opettajan on osattava arvioida, mikä on opetukseen sopiva käsitteellinen taso. Opettajan tulisi johdatella sisäistyneen jumalakuvan suuntaan, väheksymättä mekanistisesti Jumalan ominaisuuksia luettelevia nuoria, koska heidän ajattelussaan ei vielä ole edellytyksiä seuraavalle tasolle. (Räsänen 2004, 110-111.)

Rippikouluun tulevalla nuorella voi olla paljon kysymyksiä koskien Jumalaa. Uskonnollinen epäily kuuluu nuoruusikään. Monella nuorella voi olla haastavia ja vaativia kysymyksiä sekä Jumalasta että Jumalalle. (Räsänen 2004, 114.) Jumalakysymyksiin on hyvä tarttua rippikoulussa, koska nuori tarvitsee mahdollisuutta keskustella ja pohtia Jumalaan liittyviä asioita, vaikka nuorelle ei antaisikaan suoria vastauksia vaan antaisi nuoren itse tehdä johtopäätökset. Paul Tillichin mukaan sanoessamme, ettei Jumalaa ole olemassa, joudumme samalla väittämään, ettei elämässä ole mitään syvää. Siksi on tärkeää, että nuorelle voitaisiin avata "jumalaikkuna", jonka kautta nuori voi itse tehdä päätelmiä Jumalasta (Köykkä 2005, 31)

3 USKONNOLLISUUS

Uskonnollisuus ei ole yksiulotteinen, ja sitä voidaan mitata monilla eri tavoilla. Perinteinen tapa mitata uskonnollisuutta on kysyä, uskovatko ihmiset uskonnon kannalta keskeisiin asioihin, kuten Jumalan olemassaoloon, kuolemanjälkeiseen elämään ja uskonnollisiin ihmeisiin. Jokainen ihminen kokee oman uskonnollisuutensa eri tavalla. Toiselle ihmiselle uskonnollisuus on käymistä uskonnollisissa tilaisuuksissa mahdollisimman usein, kun toinen taas voi pitää itseään uskonnollisena, vaikka ei olisi käynyt vuoteen uskonnollisissa tilaisuuksissa. Vaikka usko ei vaadi kirkonmenoja, kannattaa myös osallistumista kirkonmenoihin tarkastella osana uskonnollisuutta. (Ketola 2011, 10.)

Uskonnollisuutta on tutkittu monilla eri tutkimuksilla, jotta voitaisiin saada jonkinlainen kuva, mikä suomalaisten uskonnollisuuden tila on tällä hetkellä. Gallup internationaalin tekemän tutkimuksen mukaan, miten tärkeänä ihmiset pitävät uskoa, Suomi piti uskoa tärkeänä 14. vähiten. Tutkimuksen mukaan uskonnollisuus oli vähäisintä rikkaissa maissa. (Suominen, 2009.) BBC:n julkaisemien tutkimustulosten mukaan uskonnollisuus on katoamassa monista maista. Yksi yhdeksästä mukana olleesta maasta oli Suomi. Tietoa haettiin sadan vuoden ajalta, ja uskonnollisuuden katoamista ennustettiin matemaattisella mallilla. (Yle, 2011.) Suomi on rikas hyvinvointivaltio, ja rahahan on suurin ja voimakkain epäjumala tässä maailmassa. Nykyään maailma pyörii rahan ympärillä, ja se saa monesti ihmiset unohtamaan Jumalan ja uskonnollisuuden. On tehty tutkimuksia, mikä todistaa rikkaiden maiden vähenevän uskonnollisuuden ja vähäisyyden verrattuna köyhempiin maihin (Suominen, 2009; Yle, 2011). Rikkaiden maiden uskonnollisuus on katoamassa, kun taas köyhemmissä maissa uskonto ja uskonnollisuus ovat edelleen tärkeä osa elämää ja arkipäivää.

4 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

4.1 Uskonto suomalaisten elämässä

Yksi viimeaikoina uskonnollisuutta tutkinut tutkimus on Uskonto suomalaisten elämässä. Tutkimus tehtiin vuonna 2011. Tutkimuksen aineistona käytettiin International Social Survey Programme (ISSP) -tutkimusohjelman vuonna 2008 keräämää materiaalia. ISSP tutkimusohjelma on 40 maan yhteinen vertaileva yhteiskuntatieteellinen tutkimusohjelma, jonka tutkimukset käsittelevät monipuolisesti yhteiskuntaelämän osa-alueita. Suomi on ollut mukana tässä tutkimusohjelmassa vuodesta 2000 lähtien. Uskonto suomalaisten elämässä -tutkimuksessa vertaillaan suomalaisten uskonnollisuutta muihin ISSP mukana olleisiin maihin. (Ketola, Niemelä, Palmu & Salomäki 2011, 3.)

Tutkimuksen mukaan Suomi sijoittui kauaksi uskonnollisimmista maista. Uskonnollisimpia maita olivat Turkki, Filippiinit ja Etelä-Afrikka, joissa uskonnollisena itseään piti vähintään 80 % väestöstä. Suomalaisista itseään uskonnollisena piti 39 % ja ei-uskonnollisena itseään piti 29 %. Tutkimuksen mukaan suomalaiset miehet pitivät itseään vähemmän uskonnollisina, sillä miehistä 23 % piti itseään ei-uskonnollisena ja naisista 16 %. Tutkimuksen mukaan itseään vähiten uskonnollisena pidettiin Ruotsissa ja Tsekissä, missä itseään uskonnollisena piti alle viidennes (18 %). (Ketola 2011, 11–12.)

Suomalaisista 20 % ilmoitti uskovansa Jumalaan ilman epäilyksiä, ja 25 % myönsi uskovansa Jumalaan, vaikka hieman epäilikin asiaa. Samoin kuin uskonnollisuudessa naiset ilmoittivat uskovansa Jumalaan miehiä enemmän. Naisista Jumalaan usko 25 % kun miehistä taas vain 15 %. Jumalauskoa mittaavassa kyselyssä Suomi sijoittui kyselyn mukaan eri maiden vertailussa keskivaiheille. (Ketola 2011, 12.)

Julkisiin, uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumisessa suomalaiset olivat Euroopan passiivisimpien maiden joukossa. Vain seitsemän prosenttia suomalaisista osallistuu uskonnollisiin tilaisuuksiin vähintään kerran kuukaudessa. Vain norjalaiset ja ruotsalaiset osallistuvat suomalaisia harvemmin uskonnollisiin tilaisuuksiin. Yli kolmasosa suomalaisista ilmoittaa käyvänsä kirkossa kerran tai kaksi vuodessa. Vain kymmenesosa ilmoittaa, ettei ikinä käy uskonnollisissa tilaisuuksissa. Yksityistä uskonnonharjoittamista

suomalaiset harrastavat hieman enemmän kuin julkisiin tilaisuuksiin osallistumista. Noin kaksi viidesosaa suomalaisista ilmoittaa rukoilevansa vähintään kerran kuukaudessa. (Ketola 2011, 18.)

Vaikka suomalaisten uskonnollisuus on alhaisella tasolla, ja uskonnollisissa tilaisuuksissa käyminen on vielä alempana, kuuluu suomalaisista noin neljä viidesosaa evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Kyselyt osoittavat enemmistön suomalaisista suhtautuvan myönteisesti kirkkoon. Vaikka kirkkoon kuuluu iso osa suomalaisista, ja kirkkoon suhtautuminen on myönteistä, eivät nämä perustu välttämättä voimakkaaseen uskonnollisuuteen. Suomi oli monissa alueissa vähiten uskonnollisten maiden joukossa. Suomalaisten suhdetta uskontoon voidaan kuvata maltilliseksi. Suomalaisissa ei ollut uskonnollisuustutkimuksessa kumpaakaan ääripäätä paljon, vaan suurin osa sijoittui maltilliselle keskialueelle. Vaikka suomalaisten osallistuminen uskonnollisiin tilaisuuksiin on vähäistä, niiden määrä, jotka eivät osallistu ikinä uskonnollisiin tilaisuuksiin, on erittäin alhainen. Näiden havaintojen mukaan valtaosa suomalaisista sijoittuu harvakseltaan osallistuviin ja laimeasti uskoviin. (Ketola 2011, 23.)

Tarkastellessa uskonnonharjoitusta eri ikäryhmien välillä, huomataan vanhempien ikäluokkien näyttävän uskonnollisemmilta kuin nuoremmat ikäluokat. Nuoret rukoilevat ja käyvät jumalanpalveluksissa harvemmin kuin vanhemmat ikäluokat. Myös jumalauksessa näkyy selkeä ero nuorten ja vanhempien ikäryhmien välillä. Kysyttäessä uskoa erilaisiin vaihtoehtoisiin uskomuksiin, kuten jälleensyntymiseen, nirvanaan, onnenamuletteihin, ennustajiin tai horoskooppeihin, ovat tulokset päinvastaiset. Kaikilla edellä mainituilla vaihtoehtoisilla uskomuksilla on enemmän kannatusta nuoremmassa ikäryhmissä. (Niemelä 2011, 44–46.)

4.2 Nuorisobarometri

Vuonna 2006 tehdyssä nuorisobarometri -tutkimuksessa oli osana myös nuorten uskonnollisuus Helsingissä ja Pohjanmaalla. Nuorisobarometrissä on tietyn väliajoin tehty tutkimuksia nuorten uskonnollisuudesta, ja näiden tutkimusten kautta voi huomata myös nuorten evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuulumisen määrän laskun. Kirkkoon kuuluminen on vähentynyt tasaisesti, ja lasku on ollut suurinta Helsingissä. Kirkkoa myös

arvostetaan vähemmän Helsingissä kuin Pohjanmaalla. Vaikka kirkkoon kuuluvien määrä on vähentynyt, on rippikoulun kävijämäärä pysynyt aika hyvin samalla tasolla. Myös 15–19-vuotiaat nuoret pitävät rippikoulua tärkeämpänä kuin sitä pidettiin 80-luvun lopulla. (Helve 2006.)

Myös nuorisobarometrin tutkimus osoitti, että tytöt ovat uskonnollisempia kuin pojat. Tytöt ajattelevat poikia useammin uskontoa ja käyvät mielellään ja useammin uskonnollisissa tilaisuuksissa. Tytöt myös rukoilevat poikia aktiivisemmin. Vaikka pojat eivät ole niin aktiivisia kuin tytöt, on poikienkin rukousaktiivisuus ja uskonnollisissa tilaisuuksissa käyminen noussut 90-luvulla tehdystä tutkimuksesta. Vastaavasti tytöillä ainakin rukousaktiivisuus on vähentynyt 90-luvusta, mutta ei niin paljon, että pojat olisivat aktiivisempia rukoilijoita. (Helve 2006.)

5 TUTKIMUSASETELMA

5.1 Tutkimuksen aihe ja tutkimusongelmat

Rippikoululla on Suomessa pitkät perinteet. Nykyään rippikouluun mennään mahdollisesti vanhempien painostuksesta tai rahan toivossa. Monia odottaa rippimopo konfirmaation jälkeen. Mutta jääkö nuorille rippikoulusta muutakin kuin hauskat muistot kavereiden kanssa tai hieman taskurahaa? Koskettaako rippikoulu nuoria uskonnollisella tasolla? Näihin kysymyksiin halusin saada vastauksen, ja siksi päätin tätä opinnäytetyötä tehdä.

Tutkimukseni tarkoitus oli saada selville, miten rippikoulu vaikuttaa nuorten uskonnollisuuteen. Tutkimuskohteena oli erään Vaasan yläasteen 8.- ja 9.-luokkalaiset. Tein saman kyselyn molemmille luokille, ja tarkoituksena oli vertailla keskenään 8.-luokkalaisten vastauksia, jotka eivät vielä olleet rippikoulua käyneet, ja 9.-luokkalaisten vastauksia, jotka olivat vuoden sisällä käyneet rippikoulun. Kysely olisi ollut parempi suorittaa samalle ryhmälle ennen rippikoulua ja rippikoulun jälkeen, mutta ajan puitteissa oli kysely suoritettava tällä tavalla.

Aihe opinnäytetyöhön tuli opiskelijatoveriltani, joka halusi tehdä opinnäytetyön aiheesta, ja hän pyysi minua mukaan tekemään yhteistä opinnäytetyötä. Aihe kiinnosti minua vanhana, aktiivisena seurakuntalaisena, ja koska itse jäin rippikoulusta seurakunnan toimintaan. Lisäksi ajattelin, että siitä saa varmasti hyviä vinkkejä tulevaan ammattiin seurakunnan nuorisotyönohjaajana. Erilaisten tapahtumien vuoksi opinnäytetyöparini joutui lopettamaan opinnäytetyön tekemisen melko alkuvaiheessa, ja minä jäin yksin jatkamaan tutkimuksen loppuun.

Tutkimusongelmat:

1. Muuttuuko nuorten uskonnollisuus rippikoulun aikana?
2. Onko perheen uskonnollisuudella merkitystä nuorten uskonnollisuuteen?
3. Onko rippikoulukokemuksilla merkitystä nuorten uskonnollisuuteen?

5.2 Tutkimuksen kulku

Tutkimuksen kysymysten kokoon saaminen kesti kauan. Aluksi kysymykset eivät vastanneet hyvän tutkimuksen kysymyksiä ollenkaan, koska kokemusta tutkimusten tekemisestä ei ollut. Ohjaavan opettajan avulla oikea suunta lopulta löytyi, ja kysymykset muodostuivat toimivaan muotoon. Kysymyksiin otin suuntaa nuorisobarometrin (2006) tekemästä tutkimuksesta, missä tutkittiin yhtenä osana nuorten uskonnollisuutta. Nuorisobarometristä löysin hyviä kysymysmuotoja, jotka sopivat pienen muuntelun jälkeen omaan tutkimukseeni. Tämän jälkeen täydensin muutamalla kysymyksellä kyselylomaketta, jotta se vastaisi haluamiani tutkimusongelmia.

Tutkimukseni on kvantitatiivinen eli määrällinen. Aineiston keräsin kyselylomakkeella (liite 1). Kvantitatiivinen tutkimus sopi tutkimukseeni parhaiten, koska halusin saada mahdollisimman laajan otoksen saadakseni mahdollisimman paikkaansa pitäviä tuloksia. Kysymykset ovat monivalintakysymyksiä, jotta analysointi olisi yksinkertaista. Kyselylomakkeen hyviä puolia on, etten itse päässyt vaikuttamaan vastaajan vastauksiin omalla puheellani, ja kysymykset ovat varmasti samassa muodossa jokaiselle vastaajalle. Huonoja puolia on mahdollisesti kysymysten väärinymmärtäminen, koska ei tohdita kysyä tarkentavaa kysymystä, ja vastaamisen tarkkuus voi olla pienempi kuin haastattelututkimuksessa. Jos kysely olisi suoritettu postikyselynä tai nettikyselynä, olisi vaarana ollut alhainen vastausprosentti ja väärinkäsitysten mahdollisuus. Pyrin vähentämään alhaista vastausprosenttia ja mahdollisia väärinkäsityksiä olemalla itse paikalla pitämässä kyselyitä. (Heikkilä 2008, 20.) Suoritetut kyselyt tuottivatkin 100 % vastausten saannin kyselyjen suorittamisesta.

5.3 Aineiston keruu

Otin sähköpostitse yhteyttä yhteen Vaasan yläkoulun rehtoriin ja uskonnonopettajaan, sillä ajatuksena oli, että suorittaisin kyselyn kaikille yhtä aikaa auditoriossa tai ryhmittäin oppituntien alussa. Vastauksena sain luvan tulla pitämään kyselyni uskonnontuntien alkuun. Koska koulun puolesta tuli toive kyselyn pitämiseen uskonnon tuntien alussa, rajautui tutkimukseni ulkopuolelle lähes kaikki, joille uskonnontunnit eivät ole pakollisia. Halusin käydä pitämässä kyselyt henkilökohtaisesti, jotta voisin korjata mahdollisia

väärinymmärryksiä. En myöskään pitänyt ajatuksesta Internetissä tapahtuvaan kyselyyn, sillä nuoret eivät ehkä olisi vastanneet kyselyyn, koska se olisi vienyt heiltä vapaa-aikaa, ja vastaajien määrä olisi näin jäänyt pieneksi.

Valitsin yläkoulun Vaasasta, koska Vaasa on minun kotipaikkakuntani, ja olen käynyt rippikoulun Vaasassa. Lisäksi olen toiminut seurakuntanuorena kyseisessä seurakunnassa. Olin yhteydessä opinnäytetyön aiheesta Vaasan suomalaisen seurakunnan rippikoulutyöstä vastaavaan nuorisotyönohjaajaan. Saatuani hyväksynnän ja kiinnostuksen nuorisotyöltä, ilmoitin ennen tutkimuksen tekemistä aiheestani myös Vaasan suomalaisen seurakunnan kirkkoherralle, jotta tämäkin tietäisi, millaista tutkimusta hänen seurakunnassaan tehdään.

Tutkimuksen suoritin seitsemälle 8. luokalle ja kuudelle 9. luokalle. Koulussa oli 8.–9.-luokkalaisia 225, mutta poissaolojen takia kyselyyn osallistui 208. Kyselyn suorittaminen oppitunnilla ja itse tulemalla paikalle sain vastauksia 208 eli 100%. Yhden vastauksen hylkäsin avoimissa kohdissa olleiden asiattomien vastausten takia. Aineistoni on siis 207, joista tyttöjä on 115 ja poikia 92.

Kyselylomake (Liite 1) sisältää 18 monivalintakysymystä, joista 10 on sekamuoto kysymyksiä eli sisältävät yhden avoimen kohdan, johon vastaaja itse kirjoitti haluamansa vaihtoehdon, jos muut vaihtoehdot eivät hänelle sopineet (Heikkilä 2008, 52). Kysymykset 1–13 oli tarkoitettu kaikille vastattavaksi, ja 14–18 rippikoulun käyneille. Kysymykset yksi ja kaksi kysyivät vastaajan sukupuolta ja ikää. Kysymykset kolmesta seitsemään käsittelevät vastaajan suhtautumista jumalaan/korkeampaan henkeen, onko jumalausko jonkin uskonnon mukaista, mikä on vastaajan suhtautuminen Jeesukseen, ja mikä on vastaajan rukousaktiivisuus. Kysymykset kahdeksan ja yhdeksän käsittelevät seurakunta-aktiivisuutta, ja millaiseen seurakunnan toimintaan voisi/haluaisi osallistua. Kysymykset 10–12 tarkastelevat vastaajan ajatuksia omasta sekä perheen uskonnollisuudesta ja myös perheen uskonnollisista tavoista. Perheen uskonnollisuutta mittaava kysymys on osgoodin asteikolla suoritettu, ja perheen uskonnollisia tapoja mitataan likertin asteikolla (Heikkilä 2008, 53–54). Kysymyksellä 13 saadaan tietää tämän tutkimuksen merkittävin asia eli onko vastaaja käynyt rippikoulun vai ei. Kysymykset 14–18 käsittelevät rippikoulun muotoa ja kokemuksia rippikoulun eri osa-alueilta.

5.4 Analysointi

Analysointiin ja kuvioiden tekemiseen käytin pääasiassa SPSS-ohjelmaa. Excel-ohjelmalla tein yhden kuvion, jonka tekeminen ei SPSS-ohjelmalla onnistunut. Tulokset sijoitin SPSS-ohjelmaan käsin, mikä oli paperilla olevan kyselylomakkeen negatiivinen puoli verrattuna Internetissä suoritettavaan kyselyyn. Aineiston vertailussa käytin taustamuuttujina sukupuolta, rippikoulun käymistä, perhetaustoja ja rippikoulukokemuksia. Analysointimenetelminä käytin suoria frekvenssijakaumia ja ristiintaulukointia. Muutamassa kohtaan käytin myös χ^2 -riippumattomuustestiä.

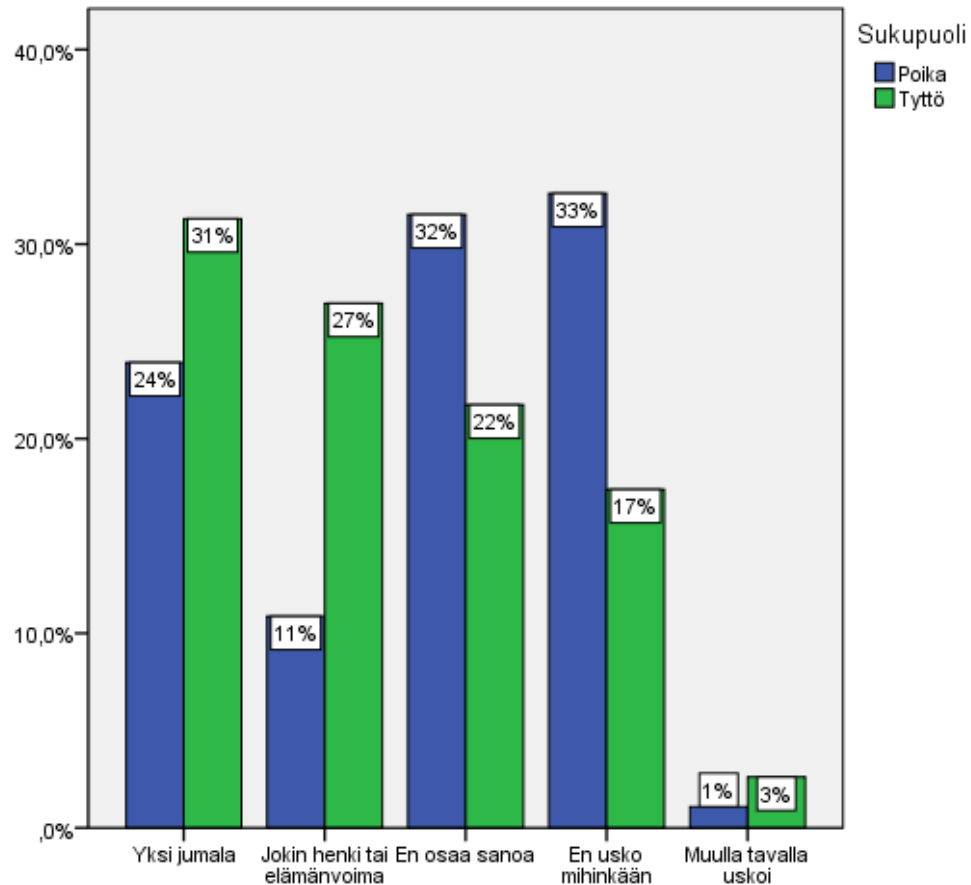
SPSS-ohjelmaa käytin, koska se oli koulun kautta jäänyt mieleen hyvänä ohjelmana ja vaikutti ohjelman käyttöä tutkiessani kätevältä ja helpolta. Analysoinnin aloitus kesti kauan, koska SPSS-ohjelma oli täysin vieras, joten sen opettelu vei todella kauan aikaa. Myös tutkimuksen analysointi oli kokonaisuudessaan uutta, joten sitäkin piti opiskella jonkin aikaa eri lähteiden kautta. Vaikka aloitus oli vaikeaa, oli analysointi todella mielenkiintoista ja sujui nopeasti alkukankeuksista huolimatta.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Nuorten uskonnollisuus

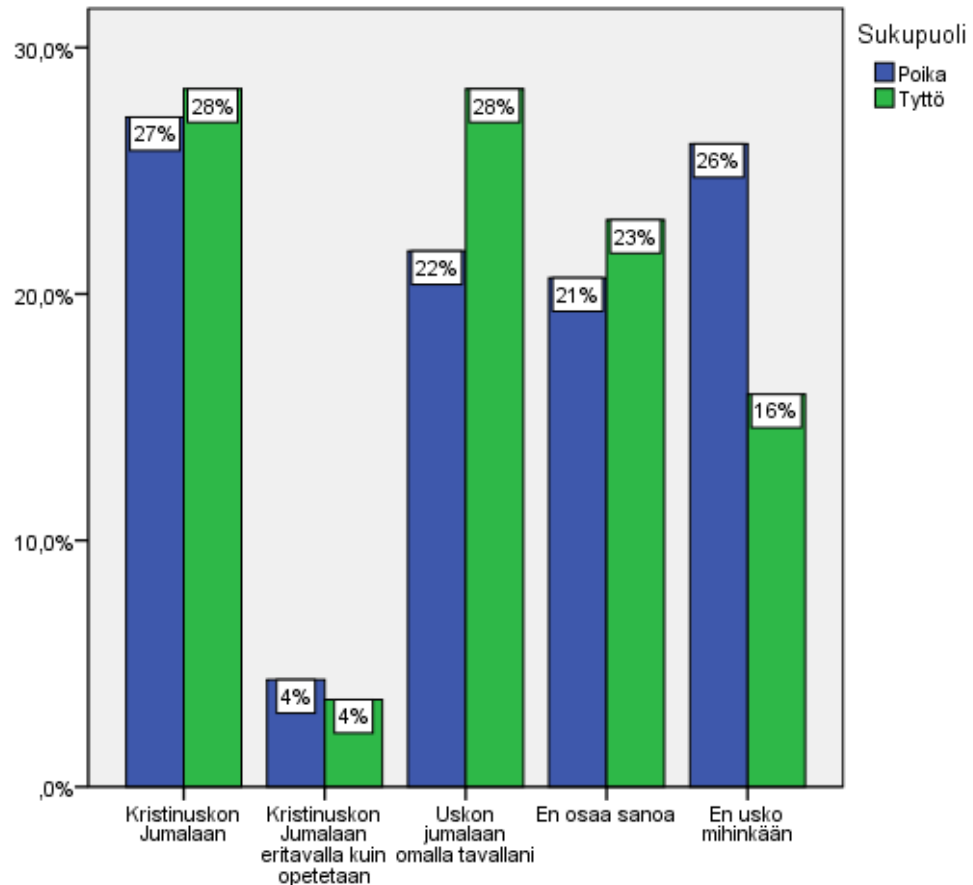
Nuorten jumalauskkoa mittasin kahdella eri kysymyksellä (kysymykset 3 ja 4). Kysymyksellä 3 pyrin mittaamaan nuorten uskoa yleisesti jumalaan/yliluonnolliseen. Kysymyksellä 4 taas pyrin selvittämään perustuuko nuorten jumalausko kristinuskon opetukseen, vai uskovatko nuoret omalla tavallaan. Mukana oli myös vaihtoehto muiden uskontojen opetuksien mukaiseen jumalaan uskomisen.

Kyselyyn vastanneista (n=207) 28 % uskoi, että on olemassa yksi jumala. Jonkin henken tai elämänvoiman olemassaoloon uskoi 20 %. Noin neljännes (26 %) oli epävarmoja omasta jumalauskostaan, ja 24 % ei uskonut mihinkään. Avoimeen kohtaan vastasi 2 %, ja näihin muita uskomuksia vastaaviin vastauksiin kuului esimerkiksi kreikkalaiset jumalat ja kristinuskon Jumalaa pääjumalana pitäminen, mutta myös muihin jumaliin uskomisen. Yhteensä puolet vastanneista (50 %) uskoo johonkin jumalaan/jumaliin tai korkeampaan henkeen tai elämänvoimaan. Vastanneista tytöistä yhteen jumalaan uskoi 31 % ja pojista 24 %. Tytöt uskoivat poikia enemmän jumalaan. Pojat useammin eivät uskoneet jumalaan, henkeen tai elämänvoimaan. Pojista 33 % ei usko, että olisi olemassa mitään jumalaa/henkeä, ja tytöistä samaa mieltä oli 17 %. Pojista 32 % ja tytöistä 22 % ei osannut sanoa, onko olemassa jumalaa tai korkeampaa voimaa. Tytöt uskoivat useammin jumalaan, henkeen tai elämävoimaan kuin pojat ($p<0,01$). (KUVIO 1.)

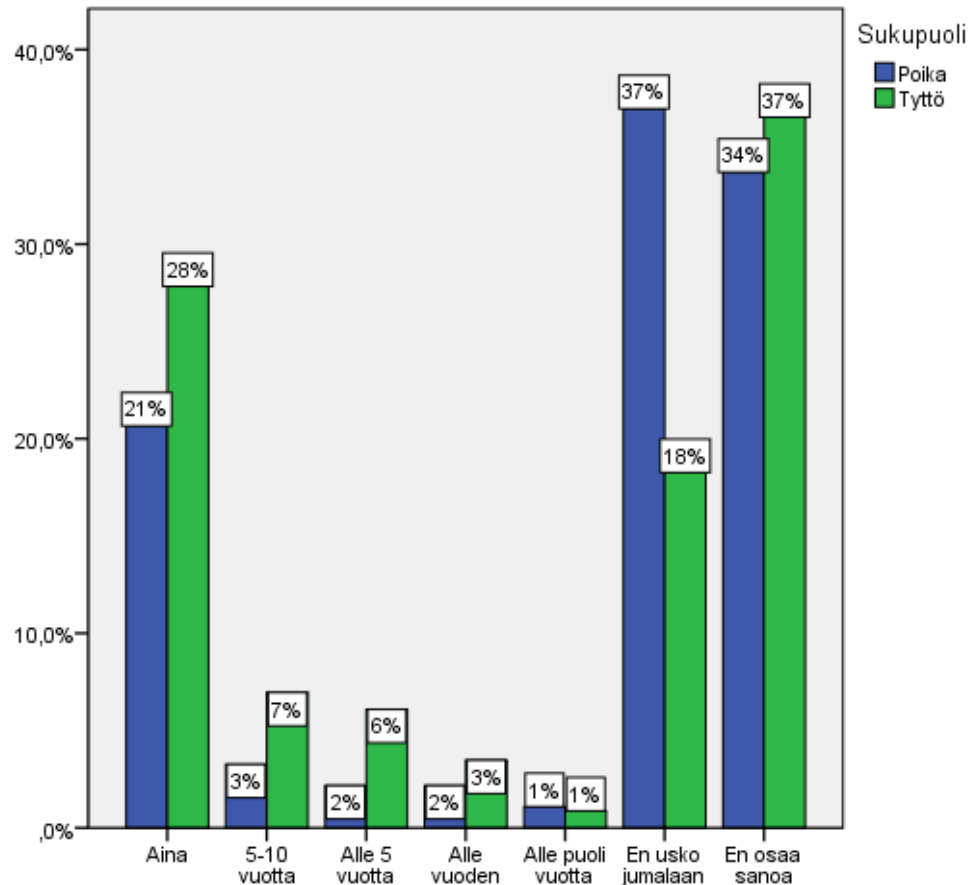
KUVIO 1. Sukupuolten erot jumalauksossa (n=207).

Kysyttäessä perustuuko jumalausko kristinuskon opetukseen vai uskoko jumalaan/korkeampaan voimaan omalla tavallaan, vastanneista (n=205) kristinuskon Jumalaan kirkon opettamalla tavalla ilmoitti uskovansa 28 %. Kristinuskon Jumalaan opetuksesta eroavalla tavalla uskoi 4 %. Muun uskonnon kuin kristinuskon mukaiseen jumalaan uskoi yksi vastanneista, ja täysin omalla tavalla jumalaan/korkeampaan voimaan uskoi 25 %. Vastanneista 22 % ei osannut sanoa, mihin jumalausko perustuu, ja 21 % ilmoitti, ettei uskonut mihinkään jumalaan/korkeampaan voimaan. Kristinuskon opetuksen mukaiseen Jumalaan uskoivat tytöt ja pojat lähes yhtä usein. Tytöistä omalla tavallaan jumalaan/korkeampaan voimaan uskoi 28 % ja pojista 22 %. Pojista 26 % ei uskonut, että on olemassa mitään jumalaa/korkeampaa voimaa, mikä oli suurempi määrä kuin tytöillä (16 %). (KUVIO 2.)

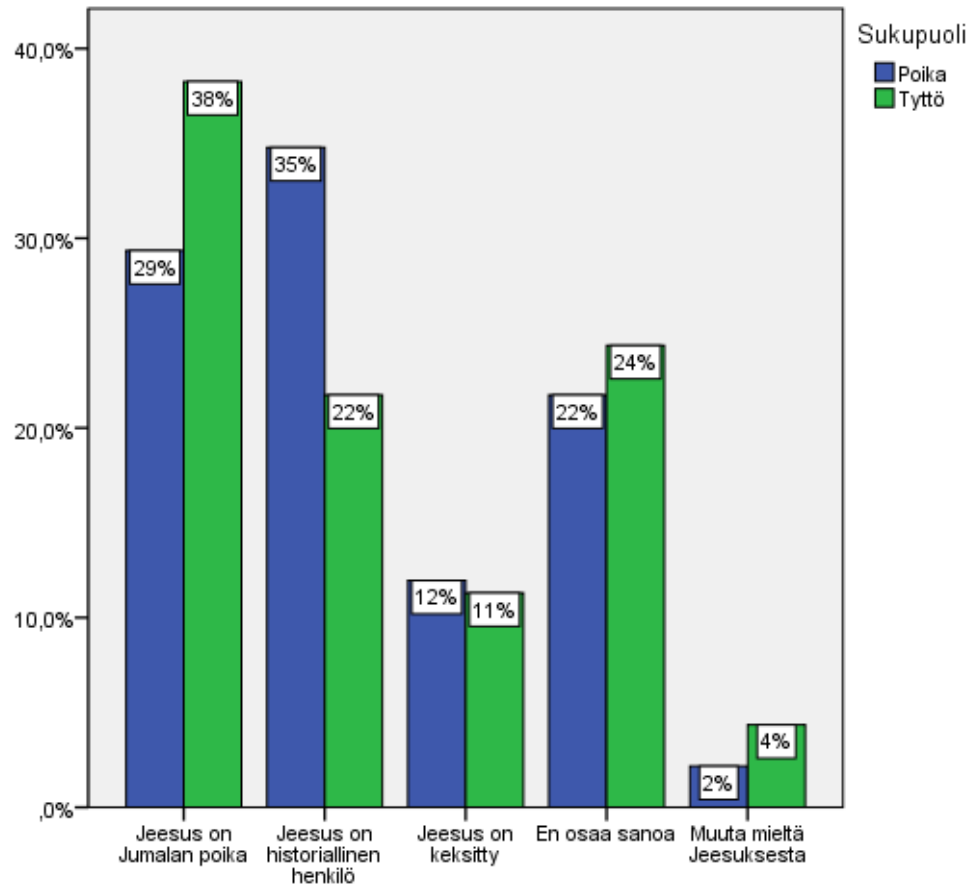
KUVIO 2. Sukupuolten erot uskonnon mukaisessa jumalauskossa (n=205).

Vastanneista nuorista (n=207) joka neljäs (25 %) ilmoitti uskoneensa jumalaan tai korkeampaan voimaan aina. Jumalaan/korkeampaan voimaan oli viidestä kymmeneen vuoteen uskonut 5 % ja alle viisi vuotta 4 %. Alle vuoden jumalaan/korkeampaan voimaan oli uskonut 3 % ja alle puoli vuotta 1 % vastanneista. 27 % ilmoitti, ettei uskonut jumalaan/korkeampaan voimaan ja 35 % ei osannut kertoa, milloin oma usko oli alkanut. Tytöistä 28 % ja pojista 21 % oli aina uskonut jumalaan/korkeampaan voimaan. Tytöistä (37 %) ja pojista (34 %) lähes yhtä suuri osa ei osannut ilmoittaa oman uskonsa alkamisajankohtaa. (KUVIO 3.)

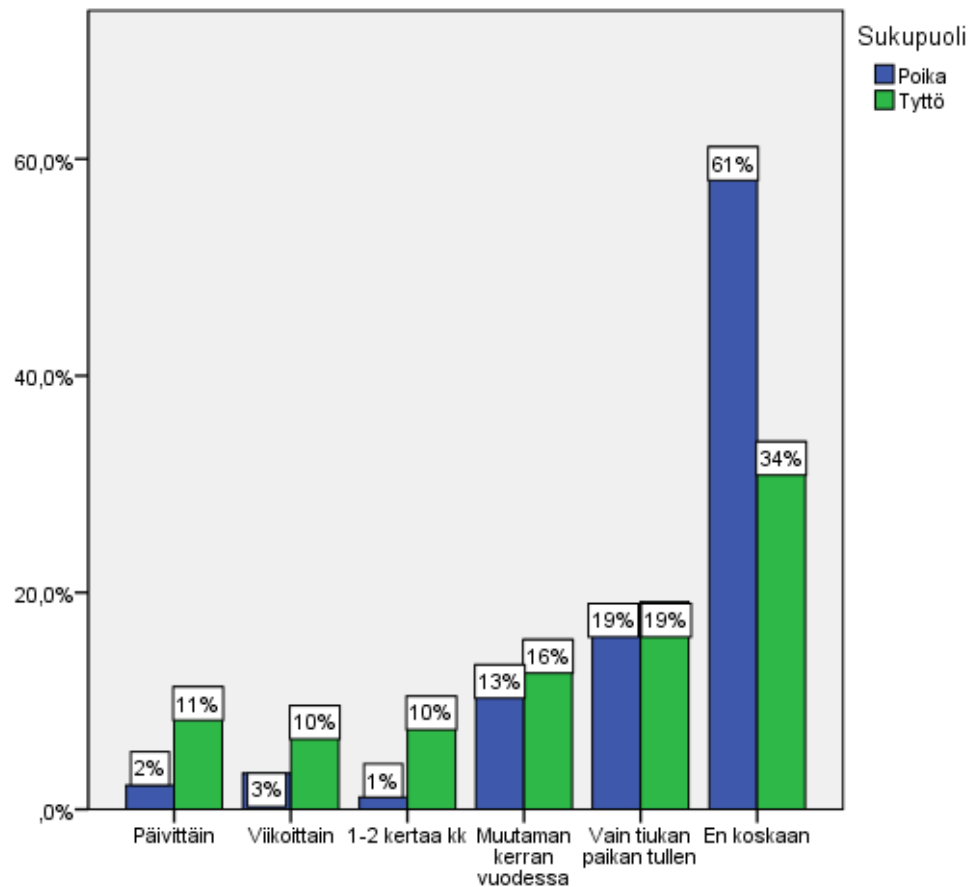
KUVIO 3. Kauan vastaaja on uskonut jumalaan/korkeampaan voimaan (n=205).

Vastanneista (n=207) Jeesusta Jumalan poikana piti 34 %. Lähes yhtä moni kyselyyn osallistuneista uskoi kristinuskon Jumalaan, joko kirkon opettamalla tavalla tai opetuksesta poiketen. Yli neljännes (28 %) piti Jeesusta historiallisena henkilönä. Jeesusta keksittynä piti hieman yli joka kymmenes (12 %). Mieli pidettiin Jeesuksesta ei osannut ilmoittaa 23 % vastanneista. Avoimen kohdan valitsi 3 % vastanneista. Avoimissa vastauksissa oli yksi vastanneista ilmoittanut uskovansa osaan, mitä Jeesuksesta kerrotaan, mutta ei kaikkeen. Toinen ei ollut varma, onko Jeesus Jumalan poika vai vain historiallinen henkilö. Kolmas avoimeen vastanneista ei tiennyt, kuka Jeesus on. Jeesusta pidettiin myös profeettana, ja yksi avoimeen kohtaan vastanneista oli sitä mieltä, että Jeesus on luonut maan. Tytöt pitivät Jeesusta Jumalan poikana useammin kuin pojat. Pojista 35 % piti Jeesusta historiallisena henkilö, kun taas tytöistä samaa mieltä oli 22 %. Jeesusta keksittynä pitivät tytöt ja pojat lähes yhtä usein. (KUVIO 4.)

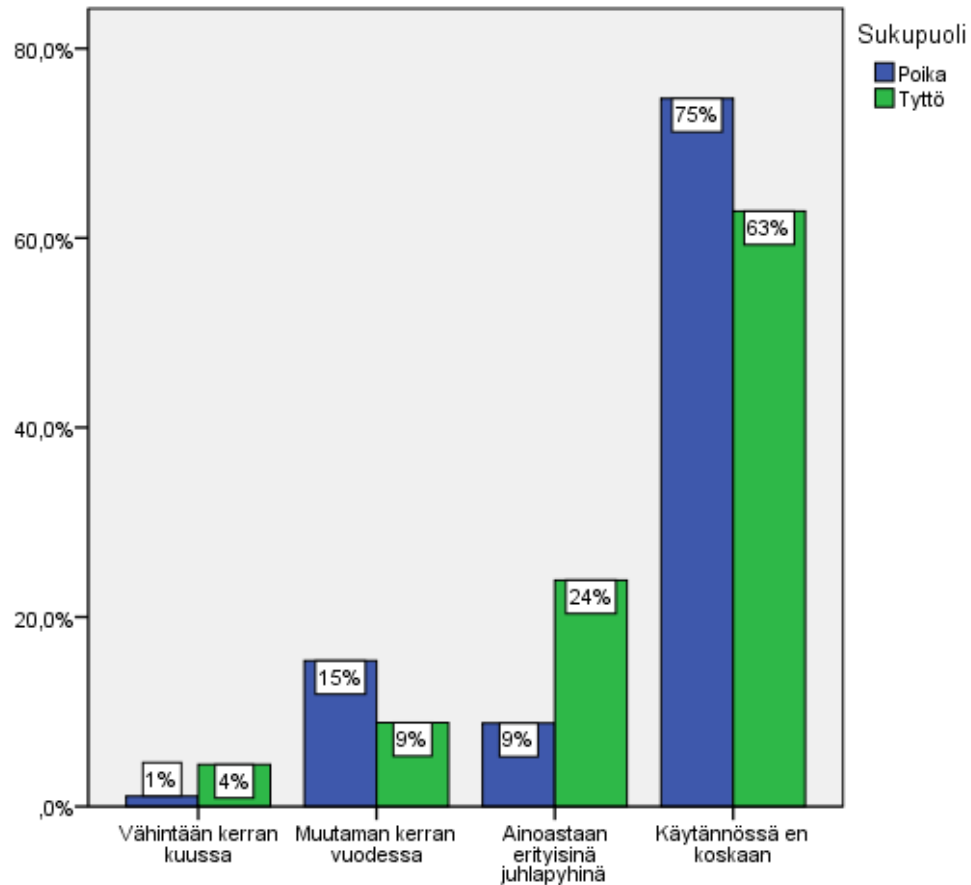
KUVIO 4. Mielenpide Jeesuksesta (n=207).

Rukousaktiivisuus oli nuorilla alhainen. Vastanneista (n=205) 7 % rukoili päivittäin. Viikoittain rukoili 7 % ja kerrasta kahteen kuukaudessa 6 %. Muutaman kerran vuodessa vastanneista rukoili 15 % ja vain tiukan paikan tullen rukoilla alkoi 19 % vastanneista. 46 % ilmoitti, ettei rukoile koskaan. Pojista yhteensä vähintään kerran kuussa rukoili 7 %, kun tytöistä melkein joka kolmas (31 %). Pojista 61 % ilmoitti, ettei rukoile koskaan. Tytöistä noin kolmannes (34 %) ilmoitti, ettei rukoile koskaan. Tytöt vastaavasti olivat aktiivisempia rukoilijoita kuin pojat. (KUVIO 5.)

KUVIO 5. Rukousaktiivisuus (n=205).

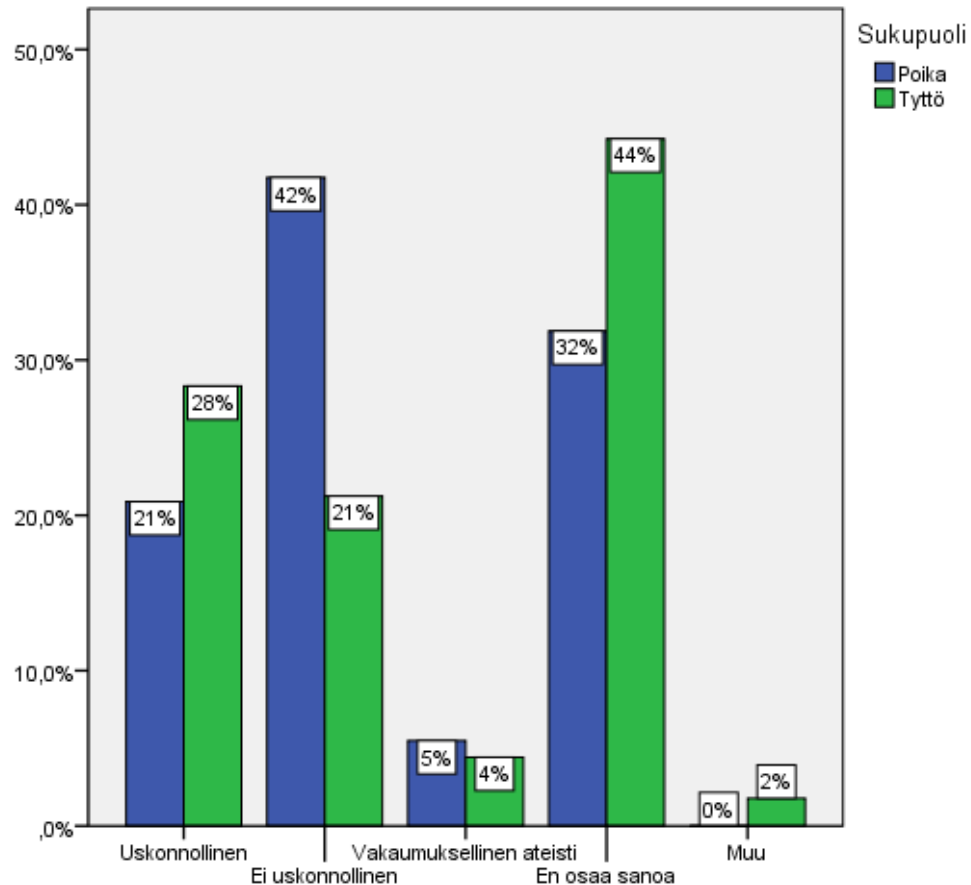
Vastanneista (n=204) 3 % kävi kirkossa tai uskonnollisissa tilaisuuksissa vähintään kerran kuussa. Muutaman kerran vuodessa uskonnollisiin tilaisuuksiin meni 12 % ja ainoastaan erityisinä juhlapyhinä 17 %. Vastanneista 68 % ilmoitti, ettei käy kirkossa/uskonnollisissa tilaisuuksissa käytännössä koskaan. Uskonnollisissa tilaisuuksissa käyminen oli nuorilla vähäisempää kuin rukousaktiivisuus. Tytöistä vähintään kerran kuussa uskonnollisissa tilaisuuksissa kävi 4 % ja pojista 1 %. Tytöt olivat myös juhlapyhinä aktiivisempia käymään uskonnollisissa tilaisuuksissa. Muutaman kerran vuodessa uskonnollisissa tilaisuuksissa käyviä poikia oli enemmän kuin tyttöjä. Pojista kolme neljästä (75 %) ei käynyt uskonnollisissa tilaisuuksissa käytännössä koskaan. Tytöistä melkein kaksi kolmasosaa (63 %) ilmoitti, ettei käy uskonnollisissa tilaisuuksissa. Tytöt olivat siis aktiivisempia käymään uskonnollisissa tilaisuuksissa ($p < 0,01$) (KUVIO 6.)

KUVIO 6. Uskonnollisissa tilaisuuksissa käyminen (n=204).

Kysyttäessä nuorilta (n=204) heidän omaa mielipidettään omasta uskonnollisuudestaan neljännes (25 %) piti itseään uskonnollisena, ja 38 % ei pitänyt. Ateistiksi vastanneista itsensä ilmoitti 5 %. Melkein kaksi viidesosaa (39 %) ei osannut arvioida omaa uskonnollisuuttaan. Avoimeen kohtaan vastasi 1 %. Avoimeen kohtaan vastanneissa oltiin epävarmoja Jumalan olemassaolosta, ja ilmoitettiin olevan uskonnollisen ja ei-uskonnollisen välillä. Tytöt pitivät itseään useammin uskonnollisena kuin pojat. Pojat taas pitivät itseään tyttöjä useammin ei uskonnollisena. Tytöistä 44 % ei osannut arvioida omaa uskonnollisuuttaan, kun taas pojista alle kolmannes (32 %) ei osannut arvioida omaa uskonnollisuuttaan. Ateisteja oli saman verran tytöissä sekä pojissa. (KUVIO 7.)

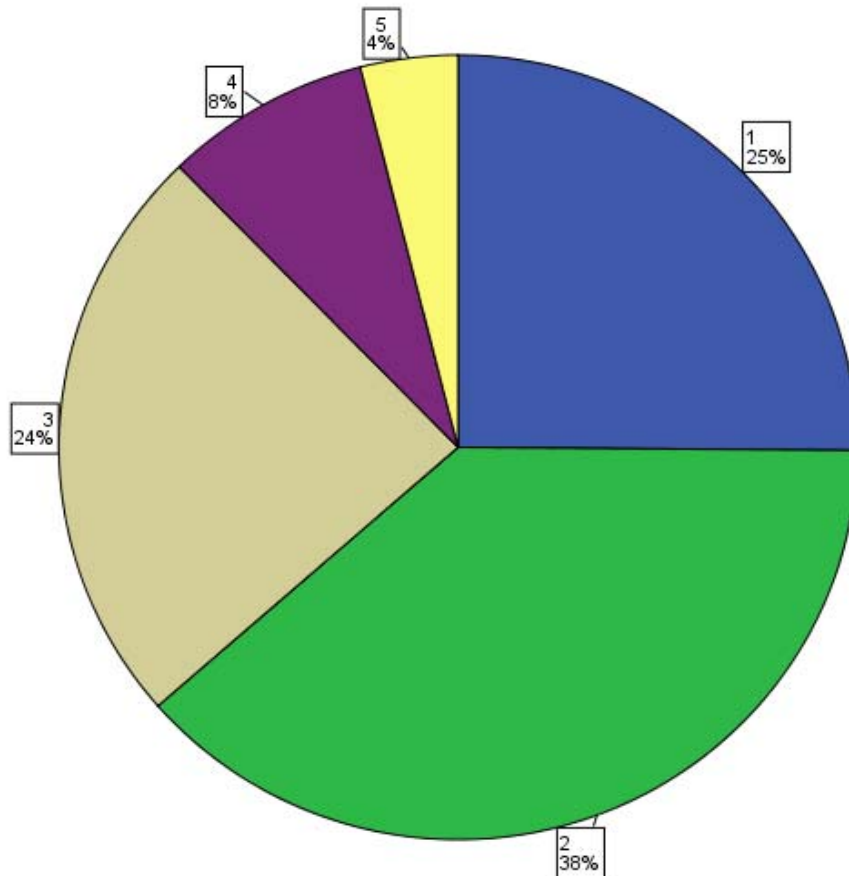

KUVIO 7. Oma näkemys uskonnollisuudesta (n=204).

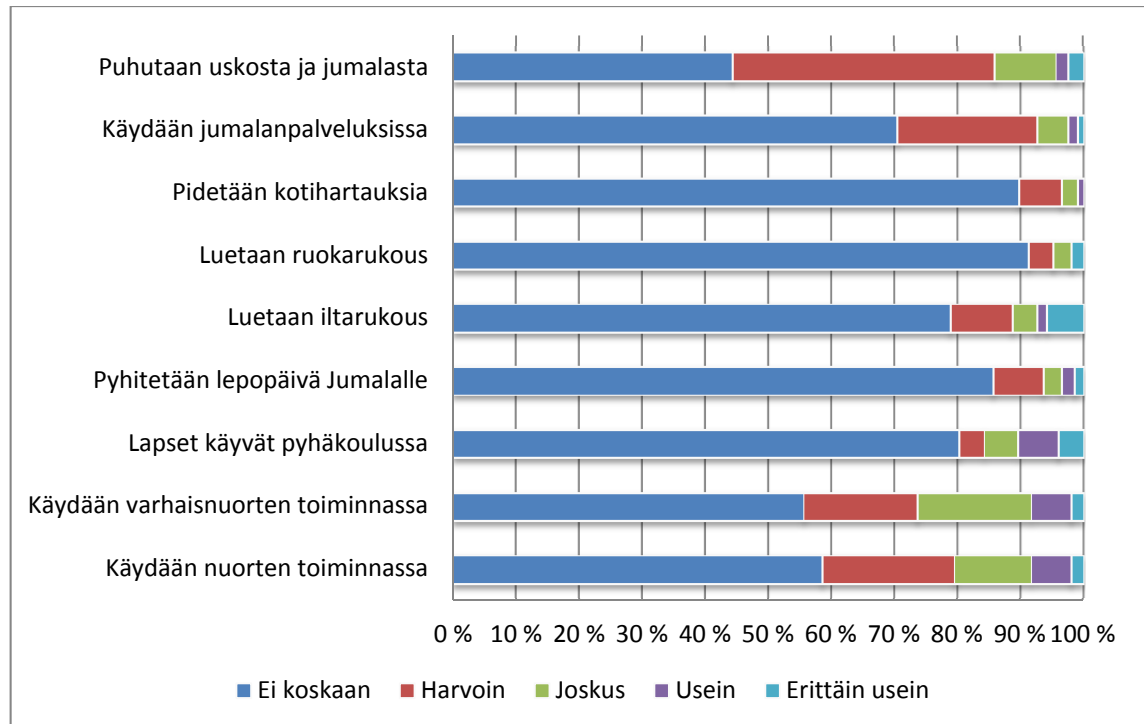
6.2 Perhetaustat

Nuoret pitivät perhettään vähemmän uskonnollisena kuin itseään. Perheen uskonnollisuutta mitattiin asteikolla viidestä yhteen, missä 5 = erittäin uskonnollinen ja 1 = ei lainkaan uskonnollinen. Vastanneista (n=203) perheensä uskonnollisuutta piti viiden arvoisena 4 % ja neljän arvoisena 8 %. Keskitasolla eli perheensä uskonnollisuutta kolmena piti 24 %. Perheensä uskonnollisuutta kahdeksi arvioi 38 % ja yksi eli ei lainkaan uskonnollinen ilmoitti perheensä olevan 25 %. Vastanneista perhettään uskonnollisena eli neljä tai viisi vastanneita oli yhteensä 12 %, kun taas nuorista itseään uskonnollisena piti 25 %. (n=51). (KUVIO 8.) Tytöt arvioivat useammin perheensä olevan uskonnollinen kuin pojat. Tytöistä perhettään uskonnollisena (4 tai 5) piti 13 %, kun pojista uskonnolliseksi arvioi perheensä 11 %. Pojat vastaavasti arvioivat useammin perheensä ei uskonnolliseksi.

KUVIO 8. Perheen uskonnollisuus (n=203).

Vastanneiden (n=205) mukaan 44 % perheistä ei puhuta jumalasta tai uskosta koskaan. Perheistä (n=203) 71 % ei käy jumalanpalveluksissa. Varhaisnuorten ja nuorten toiminnassa käytiin eniten. Myös pyhäkoulussa lapset kävivät 20 %:ssa perheistä (n=203). Kotihartauksia pidettiin vähiten, sillä yksikään vastanneista (n=204) ei ilmoittanut kotihartauksia pidettävän erittäin usein. Iltarukous oli kotona suoritettavista uskonnollisista tavoista yleisin, ja sitä ilmoitti luettavan erittäin usein 6 %. (KUVIO 9.)

KUVIO 9. Perheen uskonnollisen toiminnan kuvaus (n=203–205).

Perheiden merkitystä nuorten uskonnollisuuteen mittasin vertaamalla perheiden uskonnollisia toimintoja nuorten uskonnollisuutta mittaavaan kysymykseen 3 ja Jeesuksesta mielipiteitä mittaavaan kysymykseen. Mitä useammin perheessä puhutaan jumalasta ja uskosta sitä useammin nuori uskoo jumalaan. Perheissä joissa puhutaan jumalasta ja uskosta erittäin usein (n=5) tai usein (n=4), uskoo 100 % yhteen jumalaan. Nuorten perheissä, joissa ei ikinä puhuta jumalasta tai uskosta (n=91), 36 % ei usko mihinkään jumalaan/korkeampaan voimaan, ja 11 % uskoo yhteen jumalaan. Nuorten perheissä, jotka pitivät Jeesusta keksittynä (n=24), 71 %:ssa ei puhuta jumalasta tai uskosta koskaan ja 29 %:ssa harvoin. Iltarukousta erittäin usein luettavien (n=12) perheiden nuorista 83 % uskoo yhteen jumalaan. Myös iltarukousta erittäin usein luettavien perheiden nuorista 67 % uskoo Jeesuksen olevan Jumalan poika.

6.3 Rippikoulun merkitys

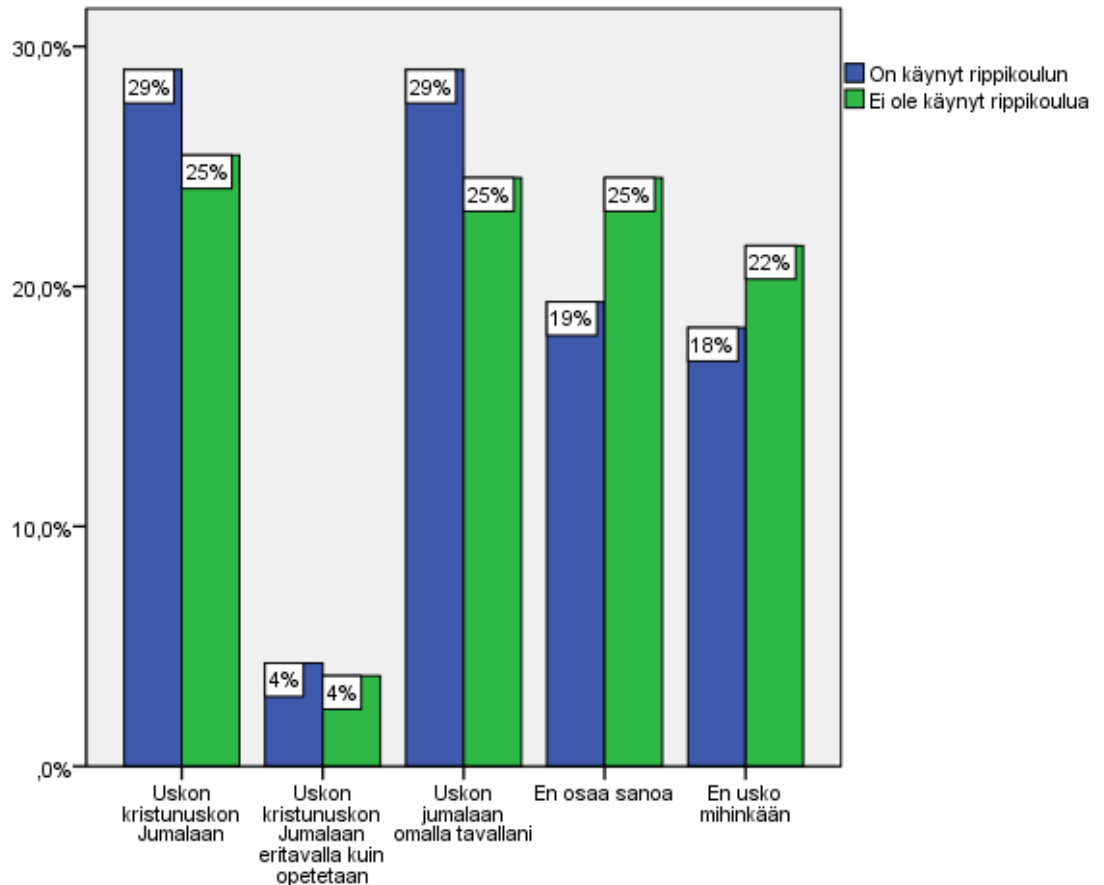
Vastanneista (n=201) 46 % on käynyt rippikoulun ja 47 % ei ole vielä. 13:sta jotka eivät aio käydä rippikoulua seitsemän on ikäluokkaa, joiden pitäisi olla jo käynyt rippikoulun, ja kuusi niitä joilla rippikoulu kuuluisi olla seuraavana vuonna. Eli molemmissa ikä-

ryhmissä noin samansuuruinen osa ei aio mennä rippikouluun. Vertaillakseni eroja rippikoulun käyneillä ja ei-käyneillä, ja jotta χ^2 -testiä pystyi käyttämään, yhdistin rippikoulun käymistä mittaavan kysymyksen kohdat "En, mutta aion" ja "En, enkä aio".

6.3.1 Rippikoulun merkitys uskonnollisuuteen

Rippikoulun käyneistä 27 % uskoo, että on olemassa yksi jumala, ja henkeen tai elämänvoimaan uskoo 22 %. Rippikoulun käyneistä 26 % ei osannut sanoa, uskooko jumalaan tai henkeen/elämän voimaan, ja 24 % ilmoitti, ettei usko mihinkään. Nuorista, jotka eivät olleet käyneet rippikoulua, yhteen jumalaan uskoi 28 % ja henkeen tai elämänvoimaan uskoi 19 %. Niistä, jotka eivät olleet käyneet rippikoulua, 27 % ei osannut sanoa, uskooko jumalaan ja 25 % ilmoitti, ettei usko jumalaan. Epävarmojen ja kielteisten vastausten määrä oli hieman pienempi rippikoulun käyneillä.

Kysyttäessä perustuuko jumalausko kristinuskon opetukseen vai omaan näkemykseen, ja verrattuna vastauksia rippikoulun käymistä mittaavan kysymyksen kanssa, huomattiin pieniä muutoksia. Vastanneista (n=199) rippikoulun käyneistä 29 % uskoo kirkon ja rippikoulun opettamaan kristinuskon Jumalaan, kun taas ei-käyneistä kristinuskon Jumalaan opetetulla tavalla uskoo 26 %. Myös vastaukset "En osaa sanoa" ja "En usko jumalaan" olivat pienemmät rippikoulun käyneillä. Johonkin jumalaan, joko opetetulla tai omalla tavalla, rippikoulun käyneistä uskoi 62 %, kun taas ei rippikoulua käyneistä sama tulos oli 54 %. Erot rippikoulun käymisen ja ei käymisen välillä eivät olleet tilastollisesti merkittäviä ($p > 0,05$). Yhdistin uskomuksia kysyvän kysymyksen vastaukset "uskon omalla tavallani" ja "uskon muun uskonnon mukaan", jotta χ^2 -testiä pystyi käyttämään. (KUVIO 10.)

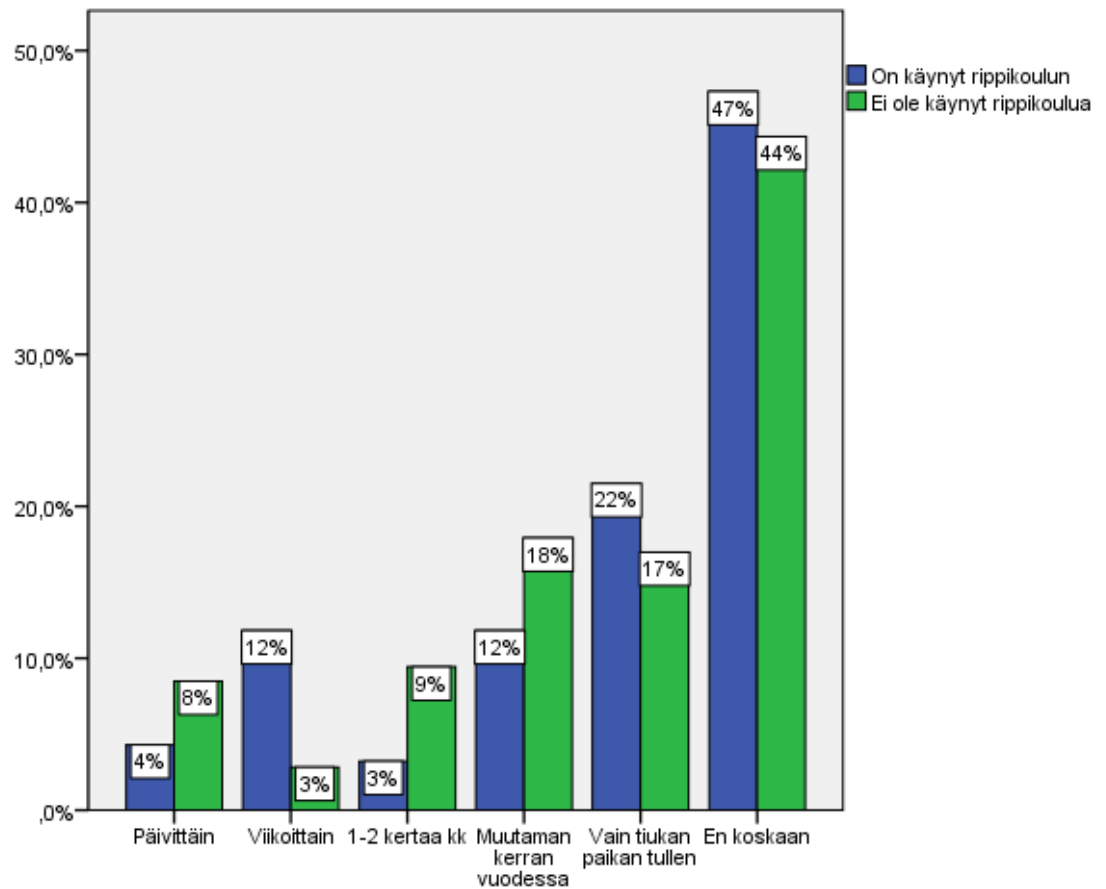

KUVIO 10. Jumalausko rippikoulun käyneillä ja ei käyneillä (n=199).

Vastanneista (n=201) Jeesusta Jumalan poikana rippikoulun käyneistä piti 38 %, ja ei-käyneistä Jumalan poikaan uskoi 32 %. Rippikoulun käyneet pitivät Jeesusta myös useammin historiallisena henkilönä. Rippikoulun käyneet pitivät Jeesusta keksittynä (9 %) harvemmin kuin ei rippikoulua käyneet (15 %). Rippikoulun käyneistä 24 % ei osannut sanoa omaa mielipidettään Jeesuksesta, ja ei rippikoulun käyneistä Jeesuksesta ei osannut mielipidettään sanoa 22 %. Rippikoulun käyneet pitivät Jeesusta hieman useammin todellisena henkilönä. Erot rippikoulun käymisen ja ei käymisen välillä ei ollut tilastollisesti merkittäviä ($p>0,05$)

Rukousaktiivisuus oli hieman heikompaa rippikoulun käyneillä. Ainoastaan viikoittain rukoilevia oli rippikoulun käyneissä enemmän. Rippikoulun käyneistä 47 % ilmoitti, ettei rukoile koskaan, ja ei rippikoulua käyneistä 44 % (n=47) ilmoitti, ettei rukoile. Hieman useampi rippikoulun käyneistä luotti rukouksen voimaan tiukassa paikassa.

Rukousaktiivisuus oli tämän kyselyn mukaan heikentynyt lievästi rippikoulun jälkeen. (KUVIO 11.)

KUVIO 11. Rippikoulun merkitys rukousaktiivisuuteen (n=201).

6.3.2 Rippikoulun merkitys seurakunta-aktiivisuuteen

Mihin seurakunnan toimintaan osallistumista nuori haluaisi osallistua mittaavaan kysymykseen vastasi 157 nuorta. Näistä "Muuhun, mihin?" avoimeen kohtaan vastasi kuusi, jotka halusivat osallistua isostoimintaan ja nuorteniltaan, ja yksi ei halunnut osallistua mihinkään. Yhdistän isostoiminta ja nuortenilta vastaukset kohtaan yksi nuorisotyön alle, mihin ne kuuluvat. Vaihtoehtojen "En halua osallistua mihinkään" tai "En tiedä" puuttuminen mahdollisesti lisäsi tämän kysymyksen vastaamattomuutta. Myös muiden vastausvaihtoehtojen määrät voivat olla hieman nousseet edellä mainittujen vastausvaihtoehtojen puuttumisen takia.

Vastanneista (n=157) nuorista kaksi kolmasosaa (66 %) halusivat osallistua nuorisotyön toimintaan. Toiseksi eniten oli halukkuutta osallistua musiikkitilaisuuksiin, johon 30 % halusi osallistua. Myös varhaisnuorten kerhonohjaus kiinnosti 19 %:a vastanneista. Jumalanpalveluksiin halusi osallistua 7 %, kehitysyhteistyöhön 5 % ja lähetystyöhön 13 %. Vapaaehtoisina perhetyöhön oli halukkaita osallistumaan 6 % ja diakoniatyöhön 2 %.

Vastanneista (n=153), jotka olivat käyneet rippikoulun, 72 % oli halukkaita osallistumaan nuorisotyön järjestämään toimintaan. Nuorisotyö sai eniten kannatusta myös nuorilta, jotka eivät olleet rippikoulua käyneet, ja nuorisotyön toimintaan halusi osallistua 60 %. Jumalanpalvelukset olivat nuorisotyön lisäksi ainut, mihin rippikoulun käyneet (9 %) olivat halukkaampia osallistumaan, kuin nuoret, jotka eivät olleet käyneet rippikoulua (5 %) Rippikoulun käyneistä 1 % ei halunnut osallistua mihinkään toimintaan.

Vaikka nuoret olisivat olleet todella halukkaita osallistumaan seurakunnan järjestämään toimintaan, se ei näkynyt uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumista mittaavassa kysymyksessä. Mahdollisesti nuoret eivät pitäneet seurakunnan nuortenilta uskonnollisena tapahtumana. Uskonnollisissa tilaisuuksissa kävi rippikoulun käyneitä 25 % eli 75 % rippikoulun käyneistä ilmoitti, ettei käy uskonnollisissa tilaisuuksissa. Vastanneista, jotka eivät olleet käyneet rippikoulua, 62 % ilmoitti, ettei käy uskonnollisissa tilaisuuksissa.

6.4 Rippikoulukokemukset

Rippikoulun uskonnollisia vaikutuksia pyrin kartoittamaan kysymyksen 15 avulla. Rippikoulun tarkoitus on opettaa nuorille Jumalasta ja kristinuskosta, ja kyselyyn vastanneista rippikoulun käyneistä 67 % oli oppinut lisää edellä mainituista asioista rippikoulun aikana. 3 % ilmoitti alkaneensa uskoa Jumalaan rippikoulun aikana. Uskon vahvistumista tapahtui 14 %:lla vastanneista. Vastaavasti uskon hiipumista/loppumista oli tapahtunut 2 %:lla, ja yksi ilmoitti tulleensa ateistiksi rippikoulun aikana. Asioita eritavalla alkoi miettiä 46 % vastanneista. 7 % ei oppinut rippikoulussa mitään uutta ja 10 % vastanneista ei osannut sanoa, oliko rippikoululla heihin vaikutusta.

Rippikoulun käyneistä 86 % oli sitä mieltä, että rippikoulussa oli ollut hauskaa, ja 82 % oli saanut uusia kavereita. Tylsää rippikoulussa oli 8 %:lla rippikoulun käyneistä, ja opetustakin oli liikaa 44 %:n mielestä. 27 % oli sitä mieltä, että vapaa-aikaa oli ollut tarpeeksi. Ulkoilua oli ollut riittävästi 47 %:n mielestä, ja ryhmätöitä piti mukavina 47 %. Kolmesta "Muuta" vastanneista yksi olisi mieluummin ollut kesälomaviikon kotona, toinen piti leiriä täysin mahtavana ja kolmas oli kirjoittanut "KAPINA" avoimeen kohtaan.

Rippikoulun ennakkotapaamisista vastanneiden (n=89) mielestä parhaimpia olivat nuortenillat, joista piti 48 % rippikoulun käyneistä. Toiseksi eniten pidettiin musiikkitapahtumasta, joka oli 37 %:n mieleen. Jumalanpalvelukset eivät vedonneet nuoriin, sillä tavallisista jumalanpalveluksista piti 3 % ja erikoisista 4 %. Mistään ennakkotapaamisesta ei pitänyt 22 %. Avoimeen kohtaan vastanneet olivat pitäneet yhteisvastuukeräyksestä, tavallisista rippikouluporukalla tapaamisista, ensimmäisestä tapaamisesta ja joistain rippileirejä edeltävistä viikonloppuleiristä.

Tutkimuksen rippikoulun leirijakson osa-alueita tarkastelevassa kysymyksessä rippikoululaisten suosiossa oli neljä osiota, joista vastanneet (n=90) pitivät eniten. Rippileirien neljä suosituinta asiaa olivat vapaa-aika (96 %), nukkuminen (80 %), iltaohjelma (78 %) ja ruokailut (74 %). Saunoista piti 43 % ja saman verran piti ulkoleikeistä. Ryhmätehtävistä piti 36% vastanneista. Vähiten suosiota sai raamis/ryhmätunnit 23%, harteudet 12 %, oppitunnit 9% ja leirijumalanpalvelukset 4%.

Nuorilla, jotka uskoivat johonkin jumalaan, oli rippikoulussa ollut hauskaa 93 %:lla, ja vastaavasti tylsää oli ollut 5 %:lla. Rippikoulun käyneistä, jotka eivät uskoneet jumalaan/henkeen tai eivät tienneet mihin uskoa, oli hauskaa 74 %:lla. Jumalaan uskovien mielestä rippikoulussa oli liikaa opetusta 46 %:n mielestä, kun ei jumalaan uskovista samaa mieltä oli 40 %. Jumalaan jollain tavalla uskovat myös pitivät kaikista muista rippileirin osa-alueista enemmän kuin ei-uskovat. Nuoret, jotka eivät uskoneet jumalaan, pitivät ainoastaan vapaa-ajasta enemmän kuin jumalaan/korkeampaan henkeen uskovat. Ero oli huomattavissa myös iltahartauksissa ja leirijumalanpalveluksissa. Iltahartauksista piti 19 % ja leirijumalanpalveluksista 7% jumalaan uskovista. Ei jumalaan uskovista iltahartauksista ja leirijumalanpalveluksista piti 0 %. Jumalaan uskovat pitivät myös ennakkotapaamisista useammin, kuin nuoret jotka ilmoittivat etteivät usko juma-

laan/korkeampaan voimaan. Ennakkotapaamisia mittaavassa kysymyksessä ei jumalaan uskovat saivat suurimman määrän vastauksia "En mistään" -vastaukseen, johon vastasi 36 %. Jumalaan uskovista alle neljännes (23 %) ei pitänyt mistään ennakkotapaamisesta.

6.5 Tulosten luotettavuus ja eettisyys

Tutkimukseni otos on suuri, mikä parantaa tutkimuksen pätevyyttä. Pysin myös alusta asti miettimään kysymykset siihen muotoon, että voin tutkia nuorten uskonnollisuutta mahdollisimman objektiivisesti ja kattavasti. Tutkimus on toistettavissa oleva, mutta vastaukset voivat vaihdella, koska tämä tutkimus suoritettiin Vaasassa, ja eri paikkakunnilla on eri toimintatavat, jotka voivat muokata vastauksia. Pientä muutosta tuloksiin voi tehdä myös tutkimuksen suorittaminen vain yhdessä yläkoulussa. Tulokset voisivat hieman muuttua, jos aineisto olisi kerätty kaikilta Vaasan 8.- ja 9.-luokkalaisilta, tai jos jokaisesta yläkoulusta olisi otettu kaksi luokkaa. (Heikkilä 2008, 30-31.)

Tutkimustani tehdessä olen pyrkinyt olemaan mahdollisimman tarkka tulosten käsitteilyssä ja tulkinnassa. Tilasto-ohjelman käyttö on poistanut mahdolliset virheet taulukoita tehdessä, koska ohjelma tekee ne automaattisesti. Ainoat mahdolliset virheet ovat voineet tulla tulosten syöttämisessä tai taulukoiden tulkinnassa. Mahdollisia virheitä olen pyrkinyt vähentämään tarkastamalla syötetyt tulokset useaan otteeseen tutkimuksen aikana ja opettelemalla tutkimuksen suorittamista ja tulosten lukemista. (Heikkilä 2008, 30.)

Vastausten luotettavuus on asia, johon tutkija ei voi vaikuttaa. Vastausaktiivisuuteen vaikutin menemällä itse paikanpäälle suorittamaan kyselyt, minkä takia kato (nonresponse) pysyi nollassa. Vastausten rehellisyys on vastaajien käsissä. Näin suuressa otoksessa yleensä tulokset ovat kuitenkin paikkaansa pitäviä.

Vastaajien anonymiteetistä pidin huolta jättämällä pois tutkimuksestani vastaajien nimet, luokat ja koulun. Vanhemmilta oli myös tullut toive, kun heitä oli informoitu kyselystä, että tutkimuksessa ei näy nimiä eikä luokkia (Nimetön 2014). Vastauslomakkeiden numeroinnin tein vasta syöttäessäni tuloksia SPSS-ohjelmaan, jotta minäkään en

pysty tunnistamaan lomakkeista vastaajia. Kyselylomakkeita ei ole tarkastellut kukaan muu kuin minä, enkä anna lomakkeita jatkossakaan kenenkään nähtäväksi. Säilytän lomakkeet mahdollisia lisäkysymyksiä varten.

7 JOHTOPÄÄTÖSET

7.1 Uskonnollisuus

Tässä tutkimuksessa on merkkejä samoista tuloksista, mitä muissa uskonnollisuutta mittaavissa tutkimuksissa. Ensinnäkin tytöt ovat uskonnollisempia ja uskovat useammin jumalaan tai korkeampaan voimaan kuin pojat, mikä ilmenee sekä Nuorisobarometrin (2006) että Uskonto suomalaisten elämässä (2011) tutkimuksista. Uskonnollisuuden vähäinen määrä on havaittavissa myös tästä kuin edellisistä uskonnollisuutta tutkivista tutkimuksista. Nuorista yli puolet ilmoittivat uskovansa johonkin jumalaan tai korkeampaan voimaan. Rukousaktiivisuus oli verrannollinen jumalaukseen, sillä hieman alle puolet ilmoitti, ettei rukoile ikinä. Vaikka nuoret ilmoittavat uskovansa Jumalaan, mutta rukousaktiivisuus ja jumalanpalvelusaktiivisuus on todella alhainen. Rukoilemista tapahtuu eniten vain tiukan paikan edessä ja uskonnollisissa tilaisuuksissa käydään vain eniten vain juhlapyhinä. Nuorista yli kaksi kolmasosaa ilmoitti, ettei käy uskonnollisissa tilaisuuksissa käytännössä ikinä. Suomalaisten uskoa pidetäänkin monesti omana henkilökohtaisena asiana, ja tämän kautta omaa uskoa ei välttämättä edes näytetä ulkopuolelle.

7.2 Perhetaustat

Nykyään suomalaiset eivät ole kovin uskonnollisia, ja kuten aikaisemmin kirjoitin, erään tutkimuksen mukaan Suomi oli sijalla 14. vähiten uskonnollisista maista (Suominen, 2009). Kuitenkin suomalaisista perheistä löytyy hieman uskonnollisuutta, ja sillä on hieman vaikutusta myös lapsiin ja nuoriin. Nuorten arvio perheen uskonnollisuudesta on hyvin kohdallaan, jos perheen uskonnollisuutta mitattaisiin näiden perheiden tekevien uskonnollisten asioiden pohjalta. Perheissä ei ole paljon uskonnollisia tapoja.

Perhetaustoilla on merkitystä nuorten uskonnollisuuteen. Tutkimusongelmaani perheiden uskonnollisuuden merkityksestä sain siis vastauksen. Nuoret arvioivat perheensä usein ei-uskonnollisiksi, mutta useammin sanovat itsensä olevan uskonnollinen. Vaikka nuoret arvioivat perheensä ei-uskonnollisiksi, joissain perheissä silti on uskonnollista

toimintaa. Mitä enemmän perheessä on uskonnollista toimintaa sitä useammin nuori itse uskoo jumalaan. Yli puolesta nuorten perheistä on joskus puhuttu jumalasta ja uskosta. Nuoret, joiden perheissä ei oltu puhuttu jumalasta ja uskosta useammin ilmoittivat, etteivät usko mihinkään jumalaan tai korkeampaan voimaan ja myös pitivät Jeesusta useammin täysin keksittynä. Myös perheissä joissa rukoiltiin, nuoret useammin uskoivat jumalaan/korkeampaan voimaan ja pitivät Jeesusta harvemmin keksittynä henkilönä. Perheen toiminnalla on suora yhteys nuorten uskonnollisuuteen, mutta nuori ei ole siitä riippuvainen. Moni nuori ilmoittaa uskovansa jumalaan/korkeampaan voimaan vaikka hänen perheessään ei tehdä mitään kyselyssä ilmoitetuista perheen uskonnollisista asioista. Nuoret löytävät oman uskonsa perheen vähäisestä uskonnollisuudesta huolimatta.

7.3 Rippikoulun merkitys

Ensimmäinen tutkimusongelmani oli rippikoulun merkitys nuorten uskonnollisuuteen. Tutkimuksen mukaan rippikoululla on vain pieni suurta merkitys nuorten uskonnollisuuteen. Vastanneista kolme ilmoitti alkaneensa uskoa Jumalaan rippikoulun aikana ja uskon vahvistumista oli tapahtunut 13:sta. Näin ollen suoranaisa jumalaukon muutosta on tapahtunut 16 vastanneista rippikoulun aikana. Rippikoulun käyneet uskoivat Jumalaan hieman enemmän kuin ei rippikoulua käyneet ja epävarmuus jumalaukosta oli vähentynyt rippikoulun aikana. Myös Jeesusta rippikoulun käyneet pitivät harvemmin keksittynä henkilönä vaan uskoivat edes Jeesuksen olevan historiallisesti todellinen henkilö.

Seurakunnan toimintaankin rippikoulun käyneet halusivat osallistua hieman aktiivisemmin. Ei rippikoulua käyneistä suurempi osa jätti vastaamatta mihin seurakunnan toimintaan haluaisi osallistua ja näin olettaen he eivät halunneet osallistua mihinkään. Uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumiseen rippikoululla ei ollut vaikutusta kuin alentavasti. Rippikoulun käyneet osallistuivat harvemmin uskonnollisiin tilaisuuksiin kuin ei rippikoulua käyneet.

Rippikoulun käyneillä rukousaktiivisuus oli heikompi. Rippikoulun käyneistä useampi ilmoitti ettei rukoile koskaan. Myös ei rippikoulua käyneet rukoilivat useammin. Rippikoulun käyminen oli saanut nuoret turvautumaan rukoukseen tiukan paikan tullen hie-

man enemmän kuin ei rippikoulua käyneet. Myös viikoittain rukoilevia oli rippikoulun käyneissä enemmän, mutta päivittäin ja pari kertaa kuukaudessa rukoilevia oli ei rippikoulun käyneissä enemmän.

Kolmanteen tutkimusongelmaani rippikoulukokemusten merkityksestä nuorten uskonnollisuuteen en pystynyt näillä kysymyksillä saamaan suoraa vastausta. Kysymysten oli pitänyt olla eritavalla tehtyjä ja mahdollisesti muutama lisäkysymys, jotta olisin tähän tutkimusongelmaan voinut hyvin vastata. Vain muutama nuori oli ilmoittanut muutosta omassa uskonnollisessa ajattelussa. Mutta nuoret jotka tunnustivat uskovansa jumalaan tai korkeampaan voimaan, myös ilmoittivat suuremmalla prosentilla rippikoulussa olleen hauskaa. Vaikka tutkimuksesta ei saanut näyttöä sille, onko rippikoulun kokemuksilla merkitystä nuorten uskonnollisuuteen, sai tutkimuksella selville että, Jumalaan uskovat viihtyivät paremmin rippikoulussa ja tykkäsivät enemmän rippikoulun eri osa-alueista.

Rippikoulussa edelleen viihtyy suurin osa nuorista. Vastanneista vai 8 % oli pitänyt rippikoulua tylsänä. Vaikka vastanneet sanovat opetusta olleen liikaa ja vapaa-aikaa liian vähän oli rippikoulussa ollut hauskaa 86 % mielestä. Rippikoulun oppitunnit, hartaudet tai jumalanpalvelukset eivät ole suosituimpien aktiviteettien listalla rippikoulussa, mutta kyllä niistäkin osa nuorista tykkää. Olisiko rippikoulu mielekkäämpää ja opetuksen painuisivatko opetukset paremmin mieleen, jos leiriläisten suosikkeja vapaa-aikaa, iltaohjelmaa ja ruokailuja yhdistettyä oppitunteihin ja hartauksiin? Leiriläisten yksi suosikki nimittäin nukkuminen kannattaa kuitenkin pitää erillään oppitunneista.

8 POHDINTA

Opinnäytetyö prosessi on ollut hyvin pitkä ja voisi melkein sanoa jopa liian pitkä. Eri-laisten asioiden kautta opinnäytetyön tekeminen on venynyt ja valmistuminen sitä kautta pitkittynyt. Lopulta tämäkin opinnäytetyö tuli tehtyä ja loppujen lopuksi opinnäytetyön tekemiseen ei kulunut niin paljon aikaa kunhan vain alkuun pääsi.

En ole ennen tätä opinnäytetyötä tutkimuksia tehnyt, enkä niin tarkasti lukenut, että olisin täysin tiennyt miten tutkimusta tehdään. Myös oma ulkomailla tapahtunut harjoittelua sattui osumaan juuri silloin kun koulussa tutkimuksen tekemistä eniten opeteltiin. Jouduin sitten hieman jälkikäteen opettelemaan tutkimuksen tekemistä ja näin jälkikäteen huomaan monia asioita, mitä olisi voinut tai olisi pitänyt tehdä toisin. Ainakin nyt tiedän miten tulee toimia jos joskus vielä toista tutkimusta joudun tekemään.

Kyselylomaketta pidin hyvänä kun kyselyä lähdin tekemään, mutta aineistoa analysoidessa tuli mieleen muutamia korjauksia kyselylomakkeeseen, joiden avulla analysointi olisi voinut olla hieman helpompaa ja tuloksia olisi voinut saada paremmin. Kysymys nuorten omasta uskonnollisuudesta olisi kannattanut olla osgoodin asteikolla oleva kysymys samalla tavalla kuin perheen uskonnollisuutta mittaava kysymys. Myös seurakunnan toimintaan osallistumista mittaavassa kysymyksessä olisi ollut hyvä olla ainakin ”En mihinkään” –kohta ja mahdollisesti myös ”En tiedä” –kohta. Kyselylomakkeesta olisi saanut myös paremman, jos olisin tehnyt lomakkeen testauksen ja sen kautta vielä muokannut kyselylomaketta, mutta aika tuli vastaan ja testaaminen unohtui.

SPSS -tilasto-ohjelma oli minulle uusin kuten aikaisemmin mainitsin ja sen opettelu jäi myös minulle itsenäiseksi ulkomailla tapahtuneen harjoittelun takia ja harjoittelu myös viivästytti opinnäytetyön tekemisen aloittamista. Onneksi SPSS oli helppo käyttää, kun alkuun pääsi ja sillä oli helppo saada taulukot ja kuviot aikaiseksi ja niitä oli helppo ja mukava tulkita. Välillä kyllä ohjelmassa tuli vastaan ongelmia, jotka lähtivät hetken kuluttua pois, mitkä saivat hieman veren lämpenemään. Onneksi eivät haitanneet tehtävän tekoa liian kauaa.

Aineistojen analysointi oli todella mielenkiintoista ja antoisaa. Toivottavasti tutkimuksesta nousee joitain hyviä ideoita omien rippikoulujen pitämiseen, joilla voisi mahdollisesti saada erilaisia tuloksia seuraavaan uskonnollisuutta mittaavaan kyselyyn. Itse kehityin paljon tutkimuksen tekijänä. Paljon asioita tuli huomattua pitkin tutkimuksen tekoa, mitä olisi voinut tai pitänyt tehdä toisin. Jos joskus tulisi tilanne, että tekisin toisen tutkimuksen, pystyisin sen mahdollisesti tekemään paljon paremmin.

Mahdollinen jatkotutkimus voisi olla kvalitatiivinen, missä tutkittaisiin nuorten ajatuksia rippikoulun parantamiseksi. Siitäkin aiheesta tutkimuksia on tehty, mutta ei kai lisätutkimuksista haittaakaan ole. Tästäkin tutkimuksesta voi päätellä, että nuoret voisivat haluavat lisää vapaa-aikaa ja vähemmän oppitunteja, mutta jos nuoret saataisiin ymmärtämään oppituntien ja jumalanpalveluiden tärkeys ja sitä kautta tekemään ehdotuksia rippikoulujen miellyttävyyden ja tehokkuuden parantamiseksi.

LÄHTEET

- Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. uud. painos. Helsinki: Edita
- Helve, Helena 2006. Nuoret ja Usko. Teoksessa Wilska Terhi-Anna (Toim.) Uskon asia - Nuorisobarometri 2006. Helsinki: Opetusministeriö : Nuorisotutkimusverkosto : Nuorisoasiain neuvottelukunta.
- Ketola, Kimmo 2011. Suomalaisten uskonnollisuus. Teoksessa Ketola, Kimmo; Niemelä, Kati; Palmu, Harri & Salomäki, Hanna 2011. Uskonto suomalaisten elämässä. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
- Kirkkohallitus i.a. Rippikoulu ja konfirmaation kehitys. Viitattu 17.2.2014
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3FCD69>
- Kirkkohallitus i.a. Rippikoulun malliohjesääntö. Viitattu 15.4.2014.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/8141677338412B8FC22577980028544D/\\$FILE/rippikoulun_malliohjesaanto.rtf/](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/8141677338412B8FC22577980028544D/$FILE/rippikoulun_malliohjesaanto.rtf/)
- Kirkkojärjestys 1055/1993. Viitattu 15.4.2014.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content344521>
- Köykkä, Arto 2005. Rakkaus, Jumala ja kuolema - ehdotus nuorisotyön teologiaksi. Teoksessa Paananen, Terhi & Tuominen, Hans 2005. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja
- Niemelä, Kati 2011. Heikkeneekö uskonnollisuus ikäryhmissä? Uskonnollinen kasvatus ja sen merkitys uskonnollisuuden selittäjänä. Teoksessa Ketola, Kimmo; Niemelä, Kati; Palmu, Harri & Salomäki, Hanna 2011. Uskonto suomalaisten elämässä. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
- Nimetön 2014. Opettaja. Sähköpostiviesti 15.4.2014 Vastaanottaja Ville Haapakoski
- Palmu, Harri; Salomäki, Hanna; Ketola, Kimmo & Niemelä Kati 2012. Haastettu kirkko: Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008-2011. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Pruuki, Lassi & Tirri, Kirsi 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa Aaltonen, Heli; Pruuki, Lassi & Saarainen, Pekka (toim.) 2004. Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

- Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä – usko – rukous. Suomen ev. lut. kirkkohallituksen julkaisuja 2001: 10. Porvoo: Uusimaa Oy
- Räsänen, Antti 2004. Usko itsenäistyvän nuoren elämässä. Teoksessa Aaltonen, Heli; Pruuki, Lassi & Saarinen, Pekka (toim.) 2004. Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja
- Seppälä, Jarkko 1998. Rippikoulun ja konfirmaation kehitys. Teoksessa Rissanen, Antero (toim.) 1998. Kartalla - rippikoulutyön käsikirja. Helsinki: LK-KIRJAT
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Rippikoulu ja isokset. Viitattu 12.2.2014
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/988645155570A7D2C2256FEA0037040C?OpenDocument&lang=FI>
- Suominen, Heli 2009. Virolaiset maailman vähiten uskonnollisia – suomalaiset sijalla 14. Helsingin Sanomat. Viitattu 13.3.2014.
<http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Virolaiset+maailman+v%C3%A4hiten+uskonnollisia+%E2%80%93+suomalaiset+sijalla+14/1135243455640>
- Yle 2011. Tutkimus: Uskonnollisuus katoamassa monista maista. Viitattu 13.3.2014.
http://yle.fi/uutiset/tutkimus_uskonnollisuus_katoamassa_monista_maista/5330092
- Yle 2009. Rippikoulu miellyttää suomalaisnuoria. Viitattu 13.3.2014
http://yle.fi/uutiset/rippikoulu_miellyttaa_suomalaisnuoria/5895737

LIITE 1.**KYSELYLOMAKE**

Ole hyvä ja vastaa kysymyksiin ympyröimällä valitsemasi vastauksen kohdalla oleva numero. Joissain kysymyksissä voit valita useita vaihtoehtoja ja näissä kysymyksissä on mainittu tämä vaihtoehto

1. Sukupuoli

- 1 Mies/poika
- 2 Nainen/tyttö

2. Minä vuonna olet syntynyt?

- 1 1996
- 2 1997
- 3 1998
- 4 1999

3. Mikä seuraavista vastaa eniten uskomuksiasi?

- 1 On olemassa yksi jumala
- 2 On olemassa jonkinlainen henki tai elämänvoima
- 3 En osaa sanoa
- 4 En usko, että on olemassa minkäänlaista henkeä/jumalaa
- 5 Muu, mikä? _____

4. Mikä seuraavista vastaa eniten uskomuksiasi?

- 1 Uskon kristinuskon jumalaan kuten rippikoulu/kirkko opettaa
- 2 Uskon kristinuskon jumalaan, joskin varsin eri tavalla kuin rippikoulu/kirkko opettaa
- 3 Uskon jumalaan/korkeampaan voimaan muun uskonnon opettamalla tavalla, minkä uskonnon? _____
- 4 Uskon jumalaan/korkeampaan voimaan omalla tavallani
- 5 En osaa sanoa
- 6 En usko mihinkään jumalaan/korkeampaan voimaan

5. Kuinka kauan olet uskonut jumalaan/korkeampaan voimaan?

- 1 Aina
- 2 5-10 vuotta
- 3 Alle 5 vuotta
- 4 Alle vuoden
- 5 Alle puolivuotta
- 6 En usko jumalaan
- 7 En osaa sanoa

6. Mitä mieltä olet Jeesuksesta?

- 1 Jeesus on Jumalan poika ja kuollut meidän puolestamme
- 2 Jeesus on todellinen historiallinen henkilö, mutta ei Jumalan poika
- 3 Jeesus on kokonaan keksitty
- 4 En osaa sanoa
- 5 Muuta, mitä? _____

7. Kuinka usein rukoilet?

- 1 Päivittäin
- 2 Viikoittain
- 3 1-2 kertaa kuukaudessa
- 4 Muutamia kertoja vuodessa
- 5 Vain tiukan paikan tullen
- 6 En koskaan

8. Jos ei huomioida häitä, konfirmaatioita, hautajaisia ja ristiäisiä, kuinka usein käyt kirkossa/uskonollisissa tilaisuuksissa?

- 1 Vähintään kerran kuukaudessa
- 2 Muutan kerran vuodessa
- 3 Ainoastaan erityisinä juhlapyhinä
- 4 Käytännössä en koskaan

9. Mihin seuraavista seurakuntien toimintamuotoihin osallistut tai olisit halukas osallistumaan? (saa valita useita)

- 1 Nuorisotyö
- 2 Jumalanpalvelus
- 3 Kehitysyhteistyö
- 4 Lähetystyö
- 5 Musiikkitilaisuudet
- 6 Perhetyö vapaaehtoisena
- 7 Diakoniatyö
- 8 Varhaisnuorten kerhonojtaus
- 9 Muuhun, mihin? _____

10. Riippumatta siitä, käytkö kirkossa tai uskonollisissa tilaisuuksissa vai et, sanoisitko olevasi...?

- 1 Uskonollinen ihminen
- 2 Ei uskonollinen ihminen
- 3 Vakaumuksellinen ateisti, jumalankieltäjä
- 4 En osaa sanoa
- 5 Muu, mikä? _____

11. Kuinka uskonnollisen arvioisit kotisi olleen? (5 erittäin uskonnollinen ja 1 ei lainkaan uskonnollinen)	Ympyröi mielipidettäsi vastaava vaihtoehto				
	5	4	3	2	1

12. Miten seuraavat asiat kuvaavat Perhettäsi?	Ympyröi mielipidettäsi vastaava vaihtoehto				
	Erittäin usein	Usein	Joskus	Harvoin	Ei koskaan
Kotona puhutaan uskosta ja jumalasta	5	4	3	2	1
Käydään jumalanpalveluksessa	5	4	3	2	1
Pidetään kotihartauksia	5	4	3	2	1
Luetaan ruokarukous	5	4	3	2	1
Luetaan iltarukous	5	4	3	2	1
Lepopäivänä annetaan aikaa Jumalalle	5	4	3	2	1
Lapset käyvät/kävivät pyhäkoulussa	5	4	3	2	1
Käydään/käytiin varhaisnuorten kerhoissa ja leireillä	5	4	3	2	1
Käydään nuortenilloissa ja/tai nuorten leireillä	5	4	3	2	1

13. Oletko käynyt rippikoulun?

- 1 Kyllä
- 2 En, mutta aion käydä
- 3 En, enkä aio käydä

HUOM! Vastaa seuraaviin kysymyksiin vain jos olet jo käynyt rippikoulun.

14. Minkä rippikoulun kävit?

- 1 Kaupunkirippikoulu
- 2 Pienryhmärippikoulu
- 3 Laskettelurippikoulu
- 4 Pärnuun rippikoulu
- 5 Vaellusrippikoulu
- 6 Rippileiri leirikeskuksessa (Österi, Lepikko, Alskatti)
- 7 Muu kuin Vaasan suomalaisen srk rippikoulu,
mikä ja missä? _____

15. Mitkä seuraavista kuvaavat omaa rippikoulu kokemustasi? (saa valita useita)

- 1 Aloin uskomaan Jumalaan
- 2 Aloin miettimään asioita uudella tavalla
- 3 Uskoni Jumalaan vahvistui
- 4 Uskoni Jumalaan heikentyi/loppui
- 5 Opin lisää Jumalasta ja kristinuskosta
- 6 Minusta tuli ateisti (jumalankieltävä)
- 7 En oppinut mitään uutta
- 8 En osaa sanoa
- 9 Jotain muuta, mitä? _____

16. Mitkä seuraavista kuvaavat omaa rippikoulu kokemustasi? (saa valita useita)

- 1 Oli hauskaa
- 2 Sain uusia kavereita
- 3 Tylsää
- 4 Opetusta oli liikaa
- 5 Vapaa-aikaa oli tarpeeksi
- 6 Sopivasti ulkoilua
- 7 Ryhmätehtävät olivat mukavia
- 8 Muuta, mitä? _____

17. Mistä rippikoulun ennakkotapaamisista pidit? (saa valita useita)

- 1 Tavalliset jumalanpalvelukset
- 2 Musiikkitapahtuma
- 3 Nuortenillat
- 4 Erikoiset jumalanpalvelukset
- 5 En mistään
- 6 Jokin muu, mikä? _____

18. Mistä rippikoulun leirijakson asioista pidit? (saa valita useita)

- 1 Oppitunnit
- 2 Iltaohjelmat
- 3 Raamis/ryhmätunnit
- 4 Aamu/iltahartaidet
- 5 Leiri jumalanpalvelukset
- 6 Ruokailut
- 7 Päivittäin vaihtuvat ryhmätehtävät
- 8 Nukkuminen
- 9 Saunat
- 10 Ulkoilu leikit
- 11 Vapaa-aika
- 12 Jokin muu, mikä? _____